

slovenski čebelar

Letnik LXXXI 1979

9

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Št. 9 1. september 1979 Leto 81

LETO 1873 — PRÍČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Josip Belčič-Peteranec — Kaj vse vpliva na kakovost matice	289	Guenther Vorwohl: Čebelji med — lastnosti in kriteriji kvalitete	313
Lojze Kastelic: Čebelarjeva opravila v septembru	293	Bienenvater: Imajo čebele razum?	315
inž. Ludvik Klun: Vpliv električnega dražilnika na izločanje čebeljega strupa	296	A. Tropper: Vsak napredek ima svojo ceno	316
Lojze Ličen: Priprava čebel na zimo na Goriškem	289	Julij Mayer: Izboljševanje čebelje paše	317
Prof. dr. Nežka Snoj: Zdravstvena zaščita čebeljih družin	300	Julij Mayer: Se o pršici varoa	320
Martin Mencej: (prevod) Selekcija kranjskih čebel v Belorusiji	302	Tilka Jamnik: (prevod) Sušilnik za cvetni prah	320
France Guna: Od pravilnega zazimljenja bo v veliki meri odvisno naše čebelarjenje v prihodnjem letu BILTEN »MEDEX«: Vključevanje čebelarjev v organizirano proizvodnjo na podlagi združevanja dela in sredstev	304 305		

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Maja Lavrič: (prevod) Možnosti in omejitve umetnega osemenjevanja	311	ZA ČEBELARSKÉ KROŽKE	
		Mencej Martin: Na kaj nas opozarja analiza tekmovanja na drugem Rep. tekmovanju mladih čebelarjev	321
		Čebelarški krožek OS Lesično	322
		IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA — PRISPEVKI ZA ČIC	323
		Obvestila o proslavah	324
		OSMRTNICE	3

UDK 638.1(05)=863

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastonj.

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208.

Izdajateljski svet: Dušan Svava, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Lektor: Jože Kocbek

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00, za člane čebelarških organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

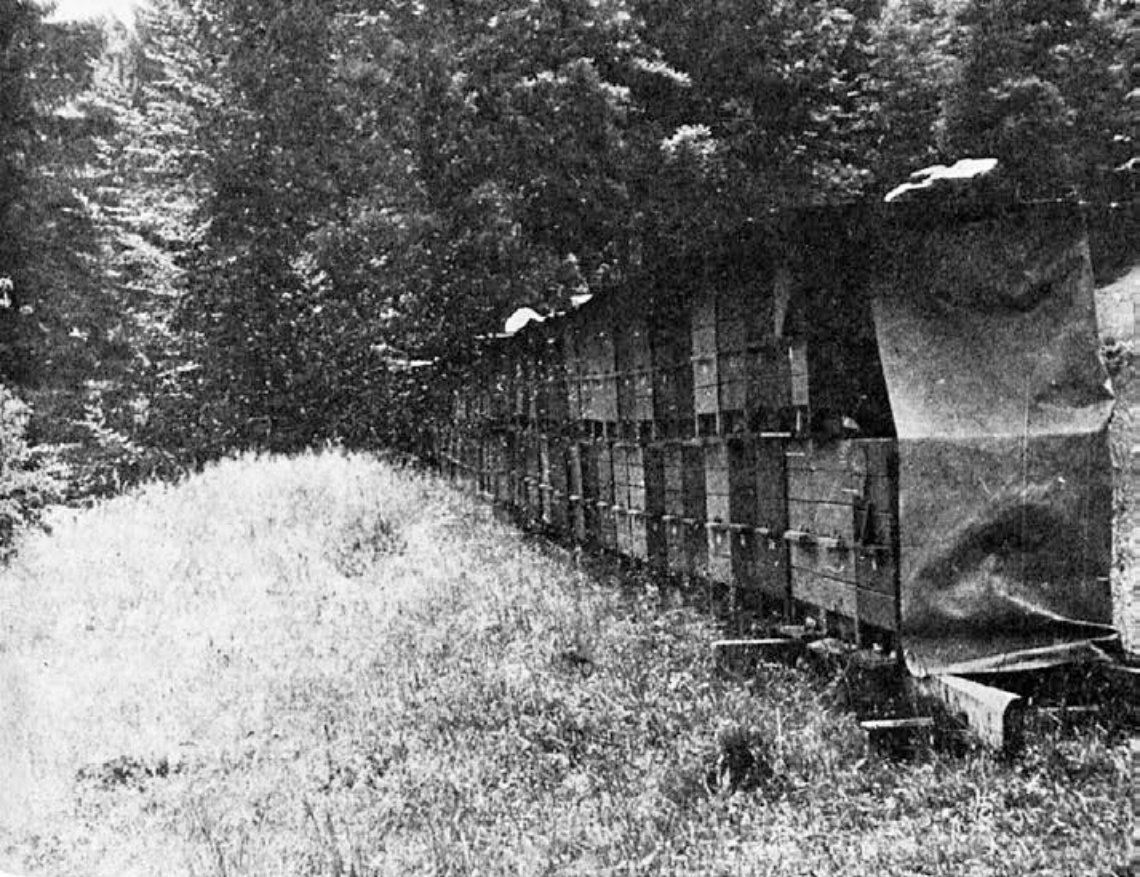
Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 7100 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.

UDK 638.154

KAJ VSE VPLIVA NA KAKOVOST MATIC

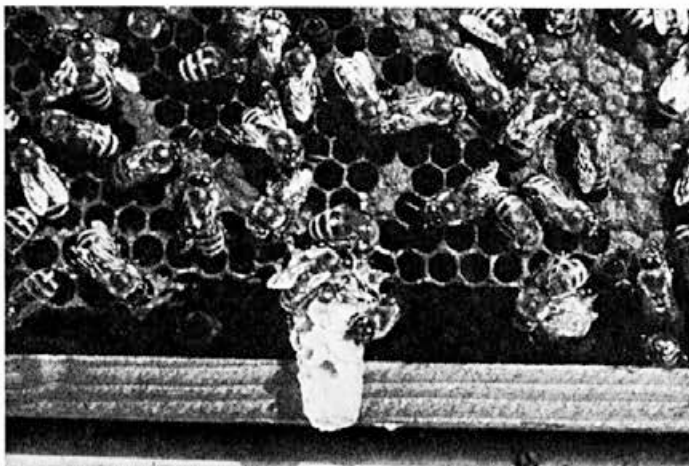
JOSIP BELCIC-PETERANEC

Z vzrejo matic sem začel kot mlad čebelar entuziast leta 1928. Kaj me je pripravilo k temu? V prvih desetih letih čebelarjenja sem spoznal, da se družine z mladimi maticami neprimerno bolje razvijajo od družin, ki imajo stare matice. Spoznal sem, da je matica duša družine in da moramo zato težiti k temu, da imamo v vseh družinah mlade in plodne matice. Cilj si je seveda lahko zastaviti, težje pa ga je doseči.

Prve plemenilnike sem napravil po sistemu Strauli, kakršne so na Češkem uporabljali takratni vzrejevalci matic Jan Forst, Ludvig Fiala in Kitzberger. Takšen plemenilnik je bil sestavljen iz

dveh delov: večji za čebele, kjer so same gradile satje, in manjši za sladkorno-medeno testo. Kadar bi uporabil oplojeno matico, bi satje z zalego potrgal in pretopil v vosek, čebele pa bi se razletele. Plemenilnik bi ponovno napolnil s čebelami ter jim dodal matičnjak in hrano. Dodajanje oplojenih matic delovnim družinam je včasih uspelo, drugič pa spet ne, kar sem si dobro zapomnil, vendar takrat temu nisem pripisoval velikega pomena.

Da bi zaleženo satje iz plemenilnika lahko uporabil v delovnih družinah, sem napravil plemenilnike s tremi okviri, ki so se prilegali v celotni Lang-

Kvaliteten matičnik je pogoj za dobro matico

stroto v okvir. Zatem sem napravil plemenilnike, vsakega s po dvema večjima okviroma. Nazadnje pa sem napravil plemenilnike s štirimi okvirji 30 x 20 centimetrov, tako da sta se po dva leže prilegala v okvir. Pri izdelavi takšnih plemenilnikov sem bil naiven, kot so bili naivni vsi čebelarji, ki so jih izdelovali pred menoj in za menoj.

Istočasno ko sem se vpeljal v svet vzrejevalcev matic, sem prevzel ameriški način vzreje matic, da sem presajal ličinke v večjem prostoru, v vsem prostoru nad delovno družino, ločeno s tanko pregrado od žrela. Celotno Langstrotovo naklado sem pregradil na pol, tako da sem imel v njem dve družini s po 5 sati, žreli pa na nasprotnih straneh. V prvem primeru sem imel v celotni nakladi z 10 sati dokaj močno skupino čebel na 80 dm, v drugem primeru pa 5 satov ali 40 dm.

V manjšem delu sem imel na eni strani družino s 6 sati ali 72 dm, in to je bil družina z nekako 20.000 čebelami. Ko sem ustvaril takšno družino, sem ji dodal dva zrela umetna matičnika, in ko se je matica oplodila in razvila, sem dodal zalego s 4 do 5 sati, staro matico pa vzel iz panja, izvlekel pregrado in obe družini združil v eno.

Tako sem začel z vzrejo matic po dveh poteh: z močnejšimi družinami z

normalnimi sati in majhnimi plemenilniki z nekaj sto čebelami.

Vzrejo matic v malih plemenilnikih sem uskladi: ko je prva skupina oplojenih matic zalegla vse razpoložljivo satje, sem že imel pripravljene zrele matičnike, ki sem jih dodal plemenilnikom, potem ko sem odvezel matice. Že ko sem jemal prve matice iz plemenilnika, sem mislil, da bo dodajanje teh matic povsem uspešno. Vedel sem, da je uspeh dodajanja najbolj odvisen od vedenja matic, le-te pa sem komaj ujel, saj so trmasto bežale po satju. Vseeno sem poskusil z dodajanjem. Povsem razumljivo je, da so jih čebele obkolile in zadušile. Da bi zagotovil sprejem matice, sem prestavil panj na drugo mesto, da bi ga vse starejše čebele delavke nabiralke zapustile, kajti ostale čebele, ki so same v panju, rade sprejmejo vsako matico. Res so jih sprejele, vendar čez nekaj časa; ko sem preverjal njihovo zaleganje jajčec, sem v panju našel matičnike. Čebele so nameravale matice zamenjati z drugimi, ki bi jih same vzredile; in to so tudi storile. To ni bil vsesplošen pojav, vendar pa tudi ne tako redek, da ne bi bil zadosten dokaz za to, da z malimi plemenilniki ni nekaj v redu. Seveda sem bil razočaran in sem skušal na vse načine najti vzrok. Vzrok je bil v samih posebnostih vzreje. Z analiziranjem sta-

nja leže in v podaljških sem prišel do naslednjega zaključka: Veliko številno mladih čebel, ki lahko izkoristijo akacijevo pašo in naberejo dovolj cvetnega prahu, lahko matice vsestransko negujejo v času njenega dozorevanja z najboljšo naravno hrano, ki nima pravega nadomestila. Matica naj bi se izlegla v takšnem okolju in v njem ostala brez premeščanja, tako se lahko v miru razvijejo in dozorevajo njeni najvažnejši organi — jajčniki. Priznani strokovnjak Adam Kehrle pravi, da matica popolnoma dozori v 4 mesecih. To pomeni, če je vzgojena v maju, mora dozoreti do konca pašne dobe. S tem Kehrlejevim mnenjem bo soglašal vsak resen in pazljiv vzrejevalec matic.

Matice v malih plemenilnikih nimajo vseh prednosti, ki jim jih nudijo močnejše družine. Majhna družina z nekaj sto čebelami ne more vzdrževati niti normalne toplote, zaradi česar so matice pisane ali temne barve. To je pojav, ki pa nima nikakršnega vpliva na plodnost. Usodno je nekaj drugega. Hrana ni pristna in prava, sladkor ni med, ampak njegov nadomestek. Majhna družina ne more izločiti čebel za nabiranje nektarja, če pa že, je to minimalno število. Da ne govorimo o cvetnem prahu, ki je nezamenljiva hrana za proizvodnjo mlečka. Tu je donos tako majhen, da ni vredno govoriti. Majhno število čebel za vzdrževanje normalne toplote in prave ter popolne nege matice je še en minus. In sedaj pride tisto najusodnejše: ločiti matico od čebel dovilj in prekiniti dozorevanje njenih jajčnikov je pravi napad na njeno plodnost. Človek ne more niti s prostim očesom niti z mikroskopom ugotoviti, kakšne spremembe so nastale v jajčnikih matice; kaj se je tako poškodovalo, da jo morajo čebele zamenjati za drugo matico? Čebele nagonsko čutijo, da je matica prizadeta.

Vzgoji matic sem se posvetil z vsem srcem in ljubeznijo, zato je naravno, da sem želel čimveč zvedeti o vzgoji matic. Vendar tudi v tuji literaturi, pa naj

sem se še tako trudil, nisem našel na tak primer. Toda vem za več primerov, ki so se zgodili pri nas. Nisem si zapomnil imen čebelarjev, ki so me ustno ali pismeno spraševali, zakaj so njihove čebele že sprejete matice zamenjale z drugimi, ki so jih same vzredile. Zapomnil sem si tovariša Vukašina Pašajlića, v čigar hiši sem bil gost, ko sem pred leti predaval o vzgoji matic v čebelarskem društvu Metković. Nabavil je 10 matic, katere so njegove čebele v kratkem času zamenjale z drugimi, ki so jih same vzgojile. Vprašal me je za vzrok. Odgovoril sem mu, da so bile prezgodaj odvezete od svojih čebel, ko so imele še nedozorele jajčnike.

V tem primeru se je pokazala resnica, da človek zaide na krivo pot, kolikor se oddalji od narave. Čebele se nikjer v naravi ne morejo obdržati v tako majhnem številu, kot jih človek želi umetno držati v majhnem plemenilniku pod nenaravnimi pogoji. Ameriški čebelarji so z vzgajanjem matic zašli v skrajnost.

Na podlagi dolgoletnega dela in izkušenj lahko vse tiste, ki želijo vzgajati matice, opozorim na dejstvo, da je mogoče samo s številom čebel, ki pokrivajo najmanj 4 velike sate ali 5 Langstrotovih, vzgojiti polnovredne matice. Pa ne samo to. Osvoboditi se je treba starih preživelih spoznanj, kot je tisto o nekoristnosti trotov v čebelji družini oziroma tisto o vzgoji 30 ali več matičnikov v vzrejni družini.

Čebelarjenje ni za vsakogar, še manj vzreja matic. Kdor ne spozna vseh tistih dejavnikov, od katerih zavisi kvaliteta, ne more vzrediti matice visoke plodnosti, ki lahko zaleže z jajčeci naklado Mršuljina 320 dm² sata ali kak drug panj, podobne prostornine.

Vzreja matic je občutljivo delo, ker je tudi živ material, s katerim delamo, zelo občutljiv. Prej so mislili, da lahko čebele vzgojijo matice iz vsake ličinke-delavke, ki ni starejša od tri dni. Novejša znanstvena odkritja pa dokazujejo, da je mleček za hranjenje ličink v matičnikih drugačne biološko-kemične

sestave kot mleček za ličinke-delavke do starosti treh dni. To pomeni: če uporabimo ličinko delavke za prenos v umetne matičnike, mora biti le-ta že izležena, ker je kvaliteta matice odvisna prav od tega, kako je ličinka hranjena od prve ure življenja. Posebno dragoceno je odkritje dr. Orosi Pal Zoltana, ki zagotavlja kvaliteto matice s tem, da prenaša jajčeca v umetne matičnike. Vendar je ta postopek v večjem čebelnjaku neizvedljiv. Preostane nam, da matico z želenimi lastnostmi, od katere želimo vzeti material za matičnike, ogradimo na košček sata in jo prisilimo, da ga »v dušku« zaleže. Ko se četrti dan ličinke izležejo iz jajčec, jih presadimo v umetne matičnike.

Čas v letu ni najmanjšega pomena za vzrejo kvalitetnih matic. Najbolj ugodni pogoji za vzrejo velikih in plodnih matic so v času akacijeve paše, ko prinašajo čebele veliko nektarja in cvetnega prahu. Če pa nastopi neugodno vreme bodo matičniki manjši in ličinke bodo slabše negovane. Da se to ne bi zgodilo, je potrebno vzrejno družino obilno hraniti z medom, pomešanim s svežim cvetnim prahom, ki ga ima danes lahko vsak čebelar s pomočjo osmukalnika na žrelu panja. V tem primeru niso umestne nobene zamenjave za med in cvetni prah. Samo s pristno čebeljo hrano je mogoče dobiti vitalne in plodne matice. Saj vendar vemo, da v naravi čebel ni, da bi se hranile s sladkorjem in sojino moko, pač pa, da se hranijo s svojo naravno hrano, medom in cvetnim prahom.

V nobenem drugem letnem obdobju ni mogoče vzrediti tako močnih in plodnih matic kot spomladi, ko so dani vsi naravni pogoji. Ni mogoče vzrediti plodnih matic, ko si to človek želi, ampak le tedaj, ko to narava dopušča. O tem je dragoceno prebrati razmišljanja Mihajlova in P. M. Komarova. Posameznik lahko sam spozna mnogo tega, vendar je to zelo malo v primerjavi s splošnim znanjem, ker le vsi ljudje vse znajo. V literaturi najdemo vse več treznih zapisov o vrednosti matic, vzgojenih v močnejših čebeljih družinah, s katerimi podpiram svoje prepričanje, ki sem ga izrazil v tem spisu.

Še nekaj o majhnih plemenilnikih. Verjamem, da mnogi čebelarji še opazili niso, da so čebele same zamenjale matice, vzgojene v majhnih plemenilnikih. To pa spet ne pomeni, da iz majhnih plemenilnikov ni mogoče dobiti enega dela dobrih matic. Vendar zaupanja, ki se enkrat omaje, ni mogoče več obnoviti in to je bil zadosten razlog, da sem majhne plemenilnike zavrgel enkrat za vselej.

V okviru enega članka ni mogoče govoriti o rezultatih selekcije in vrednosti matic, ki sem jih vzredil z močnejšimi čebeljimi družinami in ki navdušujejo s svojo plodnostjo. Vendar jih na ta način ni mogoče vzgajati za prodajo, ker je predrago. Na splošno ne bi priporočal čebelarjem vzreje matic, ker je za to potrebno mnogo prakse in znanja, razen kako priti do dobrih matičnikov, s katerimi bo zamenjal vse stare matice v čebelnjaku.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA

Ugotovitve Josipa Belčiča, dolgoletnega izkušnega vzrejevalca matic, imajo nedvomno svojo vrednost, vendar moramo opozoriti, da so zahteve, ki jih postavlja namenjene predvsem vzreji plemenskih matic nikakor pa ne morejo veljati za gospodarske matice. Kakor so pokazale izkušnje po svetu prehajajo vzrejevalci gospodarskih matic na nekoliko večje plemenilnike, vendar jih ne pove-

čujejo do teh velikosti kakor predlaga pisec. Glavni problem plemnilnikov je toplotni režim, ki ga poizkušajo rešiti z vedno novimi materiali, ki imajo dobre izolacijske sposobnosti.

Urednik

UDK 638.124.2

ČEBELARJEVA OPRAVILA V SEPTEMBRU

LOJZE KASTELIC

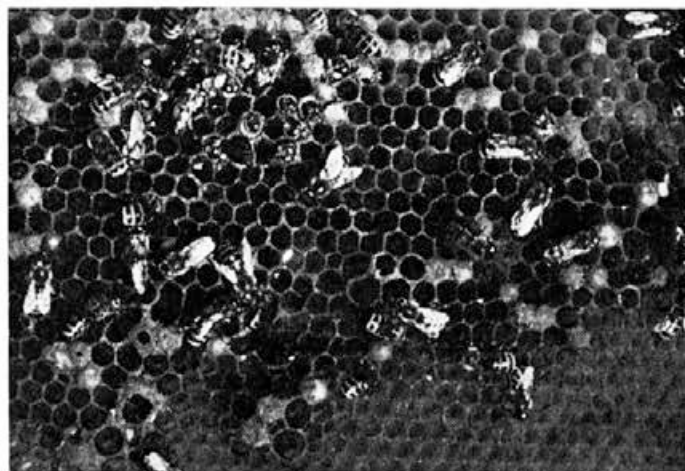
Po končanem dražilnem krmljenju ob koncu avgusta, s katerim smo spodbudili močno zaleganje matice, pustimo čebele kak teden ali dva pri miru. Matica bo postopoma zmanjševala zaleganje in čebele bodo pridno izkoriščale zadnjo jesensko obnožinsko pašo ter s cvetnim prahom polnile izležene celice. Nekako sredi meseca ostane v večini naših krajev v panjih le še malo zalege. Pri ocenjevanju zalege moramo upoštevati, da mlade matice zalegajo dlje in imajo v tem času precej več zalege kot starejše. To moramo vedeti, kajti čim več je v panju še zalege, tem manj je še hrane, ker jo je družina porabila za nego zalege. Iz tega pa sledi, da moramo takim družinam z mlado matico nameniti več zimske zaloge!

S krmljenjem za zimsko zalogo začnemo, ko ugotovimo, da ima družina le še tu in tam manjšo zaplato zalege. Kot

rečeno, se to zgodi v začetku druge polovice meseca. Če bi začeli krmiti prej, bi matico, zlasti če je letošnja, ponovno spodbudili k močnejšemu zaleganju, kar pa ne sme biti cilj krmljenja na zalogo. Pozneje pa tudi ne smemo, kajti časa za predelavo klaje v panju je vedno manj. Posebno topli dnevi, kakršni so edino primerni za to čebelje opravilo — v hladnih dneh čebele že mirujejo — so vedno krajši in redkejši.

Klajo pripravimo iz čistega sladkorja in bolj gosto. Vsaj kilogram in pol sladkorja na liter vode! S tem bomo prihranili čebelam mnogo truda, ki ga imajo z izparevanjem odvečne vode. Krmimo v velikih porcijah in brez prekinitve, dokler družina ne dobi v naprej določene količine.

Koliko bo katera družina dobila, moramo seveda predhodno ugotoviti. Večsah so priporočali, da v ta namen pred

Jesenska vznemirjenost

krmljenjem vse panje stehamo, določimo potrebno težo in razliko med njo in stvarno težo dokrmimo. Menim pa, da danes, ko sladkor ni več takšna dragocenost, tehtanje ni potrebno. Raje po krmimo kak kilogram več, kot znaša poprečna potreba, ki smo jo ugotovili s površno oceno zaloge, ki je že v panju. Pretiravati pa z zalogo seveda tudi ne smemo, zlasti ne, če smo družino že stisnili samo v plodišče in jo nameravamo tako tudi zazimiti, kar pa ne priporočam pred krmljenjem.

Mnenja, koliko zimske zaloge je za uspešno prezimljenje in pomladni štart čebelje družine potrebno, so različna. Navajajao se številke od 10 pa tja do 30 kg. Mnenja sem, da nam številke ne povedo veliko! Zdrava presoja je pomembnejša. Za presojo pa morda naslednji ključ: na vsak plodiščni sat naj pride približno kilogram in pol zaloge, na dodatno telo (medišče pri AŽ panju, oz. naklada ali podnaklada pri LR pa-

njih) pa še kakih pet kilogramov. Tako dobimo za štirisatni prašilček 6 kg, za devetsatni AŽ panj pa 13 do 14 kg, za desetsatni AŽ panj oz. desetsatni LR panj v eni nakladi 15 do 16 kg itd. Tako založene družine bodo preskrbljene do aprila.

Če imamo v panjih gozdni ali kostanjev med, ga moramo iztočiti. Taki medovi za zimo niso primerni. Prav tako ne smemo teh medov mešati med klajo. Veliko grešijo čebelarji s tem, da rabijo za pripravo klaje za zimsko zalogo vodo, v kateri so oprali pokrovce. Tega nikakor ne smemo!

Ko smo tako oskrbeli družine z zimsko zalogo, jih prepustimo času. Dnevi postajajo vse krajši noči vse hladnejše. Redki sončni dnevi so čebelam zelo dobrodošli: izkoristijo jih za nabiranje cvetnega prahu po redkih cveticah, čeprav v panjih ni več lačnih ust. Rabile ga bodo za prvo zalogo spomladi.

UDK 638.124

UREDITEV ZIMSKEGA GNEZDA

BABNIK INŽ. JOŽE

V čebelarstvu imamo dve obdobji. Prvo polovico leta razvijamo in razmnožujemo družine, a v drugi polovici očuvamo močne družine in se pripravljamo za zimo.

Priprava čebeljega gnezda ni enkratno jesensko opravilo, pač pa je rezultat del skozi vse leto. Prav zaradi tega ni možno jeseni ob pripravi za zimo nadoknaditi vsega, kar smo zamudili, a je pogoj za dobro prezimovanje.

Pravilna ureditev družin, tj. čebeljega gnezda za zimo, je odvisna od naravnih pogojev in od dodatne pomoči čebelarja. Naravni pogoji, ki vplivajo na ugodno in uspešno prezimovanje, so predvsem naslednji:

Izdatna naravna paša v juliju in avgustu je najboljša priprava družin za zimo. V družini se hitro obnavljajo

stare pašne čebele in družine se pred zimo dobro pomladijo. Če je v tem času samo gozdna paša, moramo seveda paziti, da ta ne omejuje prostora za zaleganje in da plodišče ni preveč napolnjeno z gozdnim medom. V pozni poletni paši tudi ne sme manjkati cvetnega prahu, ki naj ostane tudi v delu zimske hrane kot nenadomestljiv dodatek prvi zalogi v naslednjem letu.

Zelo dobro deluje na zimsko pripravo sončna suha jesen. V tem času namreč družine dobro »pozorijo« zimsko zalogo, tj. pravočasno izparijo vso odvečno vlago iz zalog medu ali dodanega sirupa. Ponudi se jim priložnost, da zalepijo vse reže s propolisom, da jih ne moti preprih prek zime in da tako ne pride do pojava plesni na nezasedenem delu satja.

Družine morajo biti za prezimovanje dovolj močne. V trdi zimi morajo zasediti najmanj 70 % ulic, kolikor jim pustimo za prezimovanje. Zadostna zasedenost prostora v panju se najbolj odraža v začetku razvoja v naslednjem letu. Seveda moramo oceniti moč družin tudi po starostni sestavi čebel delavk. Navidezna moč družin je lahko v tem, da je veliko starih, delno iztrošenih čebel, ki pa ne bodo dočakale pravega konca zime in ne bodo mogle predati svojega dela novi generaciji. Če prezimujemo stare čebele, moramo družine še močneje utesniti.

Uspех prezimovanja bo vsekakor večji, če bomo imeli mlajše matice. Znani so podatki, da odmiranje matic po dveh letih starosti hitro narašča. S starostjo matic upada tudi pozno jesensko zaleganje in hiter spomladanski razvoj. Seveda moramo imeti nad maticami točen pregled, da jih označujemo z enim od poznanih načinov.

Dokaj pomembno za dobro ureditev gnezda je mlado satje. Najprimernejše je 1 do 2-letno izdelano in večkrat zaleženo satje. Starejše satje je že lahko izvor raznih bolezní. Če pa ostane v gnezdu mlado nezaleženo satje, je to zelo hladno za zimo. Delno zamenjamo satja lahko še v drugi polovici leta, a bolj ko se bližamo jeseni, manj lahko posegamo v sredino gnezda.

Zelo važen pogoj za prezimovanje je zadostna zaloga hrane. Da ne bomo spomladi razočarani, začetnikom posebno priporočamo, da v sredini septembra stehtajo celotno plodišče. Pri tem ugotovijo, da bo družina lahko glede hrane normalno prezimila, če je skupna teža satja, zaloge hrane in čebel 16 do 18 kg. Kolikor ni te teže, je potrebno, da zimsko hrano čim prej dopolnimo.

Poleg količine hrane je zelo pomembna posebno za naše kraje kvaliteta. Nad vse je primerna zaloga cvetličnega medu. Prav zaradi tega so družine vedno dobro prezimile na ajdovem

medu in na žepkovem. V zadnjih letih moramo žal segati vse več po sladkorju, ki je vsekakor boljši od gozdnih medov, ne more pa nadomestiti prave naravne hrane.

Poleg naravnih pogojev, ki niso vedno najboljše, mora v času priprav čebel za zimo priskočiti na pomoč čebelar.

Z dražilnim krmljenjem bo že v avgustu pomagal matici, da bo podaljšala zaleganje. Pravočasno bo izločil šibke družine, zamenjal stare matice z mladimi in pripravil zdravo, mlado satno jedro v plodišču. Ob zaključku paše v prvi polovici septembra bo moral poskrbeti, da ne pride do odkritega ropanja. Vse bolj nevarno pa je v jeseni tiho ropanje, ko niti ne opazimo, da so posamezne družine napadene in se jim močno zmanjša količina zimske hrane in nam tako neljubo odmirajo družine v zgodnji pomladi.

Ko se ozračje nekoliko ohladi od poletne vročine, to je po prvem septembrskem deževju, je potrebno družine zadnjikrat emeljito pregledati. Pri tem pregledu stehtamo zalogo hrane in ugotovimo, kakšen je primanjkljaj. Kolikor je v gnezdu samo gozdni med, moramo tega delno odstraniti in vstaviti prazno satje ob robu gnezda. Lahko pripravimo prostor za sirup v sredini gnezda tako, da obrnemo vsak drugi sat in s tem pripravimo prostor za dodatek zimske zaloge. Seveda je to možno le v AŽ panjih.

Zimsko hrano v obliki sladkornega sirupa dodajamo v septembru gostejše, in to v razmerju 5 : 3, a kolikor še dodajamo hrano prve dni oktobra, ne sme biti raztopina gostejša od 1 : 1. Vsekakor pa dopolnilno krmljenje na zalogo končajmo prve dni oktobra. Kolikor do tedaj ne bi uspeli nakrmiliti, je bolje zadnje dodatke prenesti na zgodnjo spomlad, kot pa obremenjevati družine z nepotrebno vlago.

Ob zadnjem pregledu družin moramo biti pozorni tudi na matico. Če

imamo te označene, je sedaj zadnji čas, da ugotovimo, če ni morda med letom prišlo do tihega preleganja in imamo tako mlado matico.

Kolikor opazimo na matici krplje, to so zajedalci na oprsju, te odstranimo, če jih ni veliko s tem, da zapremo matico v pest ali matičnico in jo okadimo s tobačnim dimom in krpli odpadejo. Kolikor je teh več in so tudi na čebelah, si pomagamo tako, da nasujemo na papir pod gnezdnom naftalin in ga pustimo v panju prek noči. Zjutraj odstranimo naftalin s krplji in družino tako očistimo od nadležnega zajedalca.

Ob jesenskem pregledu običajno obrežemo vse voščene prizidke na satju in na stropu panja, da nam ti ne ovirajo in dražijo čebel pri spomladanskem pregledu.

Ko zaključimo glavni jesenski pre-

gled, je najprimernejše, da več ne premikamo satja, ker so ga čebele zalepile in zaprle zadnje reže s propolisom in se tako same pripravile za zimo.

Nikakor ni primerno, da bi v tem času že odeli družine. Ta čas je še potrebno zadnje zračenje in ni potrebno niti priporočljivo, da bi družine izletavale brez potrebe.

Če so rezultati preiskave vzorcev čebel spomladi pokazali, da imamo v čebelnjaku klice nose, je priporočljivo dodati zadnjemu obroku fumagilin in s tem zaščititi družine pred prevelikimi posledicami te tako zahrbtno bolezni.

Ob pripravah čebel za zimo se mora čebelar spomniti vseh vzrokov slabega prezimovanja, ker le tako bo preprečil spomladansko oslabeledost in odmiranje čebel, kot se je pri mnogih čebelarjih pojavilo prav letošnjo pomlad.

UDK 638.178.8

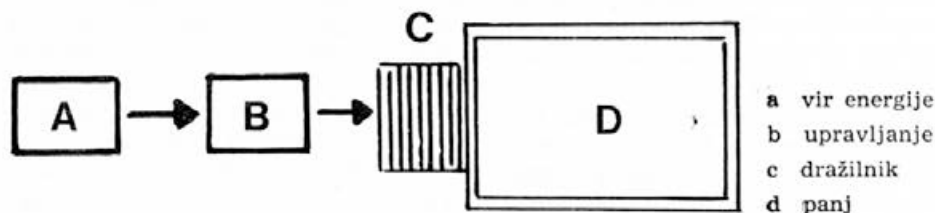
VPLIV ELEKTRIČNEGA DRAŽILNIKA NA IZLOČANJE ČEBELJEGA STRUPA

INŽ. LUDVIK KLUN

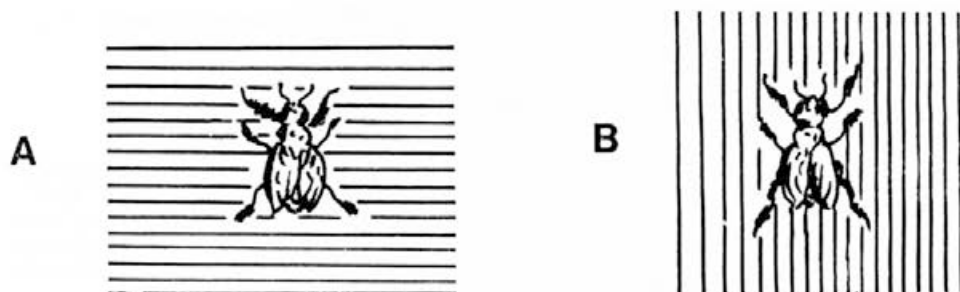
1. Možnosti in perspektive pridobivanja čebeljega strupa

Zanimanje za pridobivanje čebeljega strupa se je v zadnjem času močno povečalo. Na to je nedvomno vplival III. simpozij o apiterapiji v Portorožu, kjer so bili udeleženci seznanjeni z zdravilnimi lastnostmi tega čebeljega pridelka.

Za čebelarje je pridobivanje čebeljega strupa še posebno zanimivo zato, ker je pridelovanje razmeroma preprosto in ker močno poveča rentabilnost čebelarstva, pri tem pa praktično ne zmanjšuje donosa ostalih čebeljih pridelkov (med, cvetni prah itd.). Posebno je pridelovanje priporočljivo tam, kjer je donos cvetnega prahu ali medu majhen in je zato mogoče pridobiti najbolj čist čebelji strup.

Sl. 1. Zbiralnik čebeljega strupa

Sl. 2. Smer gibanja čebele glede na smer električnih vodnikov

2. Naprave za pridobivanje čebeljega strupa

Izdelali smo dve izvedbi zbiralnika za čebelji strup. Enega napajamo iz avtonomnega električnega vira, drugega pa napajamo iz električnega omrežja. Blok shema je podana v sliki 1.

S pomočjo omenjenih prototipnih naprav smo pri osvajanju tehnologije pridobivanja strupa ugotovili nekatere navedenosti, ki jih nismo zasledili v razpoložljivi tuji literaturi.

3. Vpliv barvne osnove na izločanje strupa

Pri preizkušanju različnih izvedb dražilnikov smo opazili, da ni vseeno, kakšna barvna osnova je pod steklom. Začetne poizkuse smo opravili na dražilniku, ki je imel za osnovo nebarvano aluminijevo ploščo. Ko smo pod steklo položili črno plastično ploščo, se je povečala količina strupa za 3 do 5-krat. Nismo ugotavljali, ali gre pri tem za vpliv barve ali za temperaturo steklene osnove, ki se je ob temni podlagi povečala. Dražilnik smo opremili tako, da so vse površine, kjer naj se zbira strup, temne, ostale pa bele. S tem smo zmanjšali število »stresanih« pikov (piki na priključkih in stranskih robovih).

4. Vpliv panjskega žrela na mobilizacijo čebel

Čebelji strup smo odbirali pri spodnjem (ploščatem) žrelu in pri zgornjem (okrog-

lem) žrelu. Ugotovili smo, da je mobilizacija čebel za obrambo veliko večja na spodnjem žrelu kot na zgornjem. To si razlagamo tako, da je vlek v spodnjem delu panja večji, zato hlapljive snovi strupa uhajajo v panj. Poleg tega spodnje žrelo bolj branijo kot zgornje in se na njem nabere večje število stražaric. V zgornjem žrelu je stražaric zelo malo, ker okroglo žrelo lahko brani manjše število čebel.

5. Smer električnih prevodnikov

Vpliv dražilnika je večji, če deluje električna napetost na pare nog (a) kot če deluje na levo in desno stran nog (b). V prvem primeru so vodniki položeni prečno na smer gibanja čebele, v drugem pa vzporedno s smerjo gibanja. Sl. 2.

6. Premori med dovajanjem dražilnih impulzov

Ugotovili smo, da polminutni odmori med draženjem ne zadostujejo, da bi čebele zapustile dražilnik (Lihačev 1971). Čebele namreč še vedno draži močno izhlapevanje. Zato ostanejo kljub prekinitvi toka še na dražilniku.

7. Neoporečnost čebeljega strupa

Najbolj čist čebelji strup smo pridobili tedaj, ko niso nosile čebele v panj niti nektarja niti cvetnega prahu. To je bilo ob brezpašni dobi v popoldanskem času.

8. Odbira čebeljega strupa v panju

Preizkušali smo odbiro čebeljega strupa v panju (Musaev 1976). Z uspehi nismo bili zadovoljni. Velika pomanjkljivost metode je v tem, da je potrebno dražilnik v obliki satnika vstavljati v čebelje gnezdo (pred nočjo) in ga zjutraj odvzeti. Zato smo se usmerili v metodo odbire strupa, ki omogoča v veliki meri odstranitev omenjene pomanjkljivosti. Poskusi so v začetni fazi, zato še ne moremo postrčiti z rezultati.

9. Zaključek

S poskusnim pridobivanjem čebeljega strupa smo dobili osnovne izkušnje, ki so potrebne za gradnjo zbiralnikov stru-

pa in za usposabljanje čebelarjev za gospodarsko pridobivanje strupa.

LITERATURA

Balžekas I., Otorbor jada i produktivnost pčelinih semej. Pčelovodstvo (10) 1975.

Dadant., The Hive and Honey Bee 1975.

Galuszka H., Działanie prądem elektrycznym na pszczoły w celu pozyskiwania jadu. Pszczelarstwo (10) 1973.

Klun L., Čebelji strup — dragoceno zdravilo. Slovenski čebelar 1973.

Lihačev A., Pribor dlja polučenija pčelinogo jada. Pčelovodstvo (8) 1971.

Musaev F. G., Polučenie pčelinogo jada. Pčelovodstvo (4) 1976.

Rekoš J., K súčasnej produkcii včelích žihadiel u nas. Včelar 1971.

Referat za IX. kongres SPOJ v Osijeku 1979.

REFERAT NA IX. KONGRESU ČEB. JUGOSLAVIJE — OSIJEK

UDK 638.124

PRIPRAVA ČEBEL NA ZIMO NA GORIŠKEM

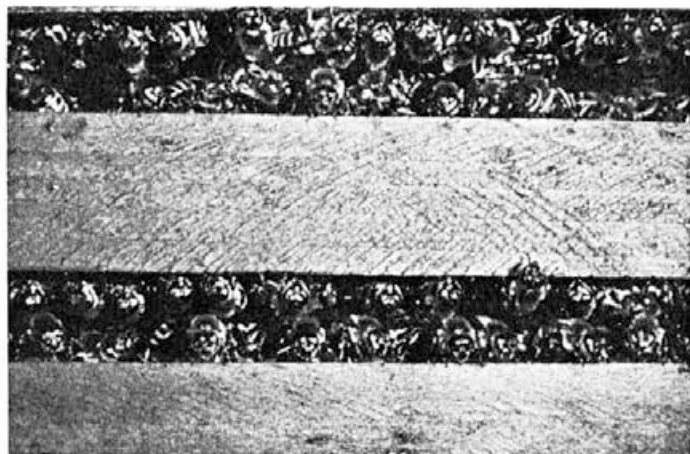
LOJZE LIČEN

Ze vrsto let goriški čebelarji ugotavljamo, da se je nastop hladnega vremena pomaknil v kasnejše jesenske dni in da na drugi strani spomladi kasni nastop toplejših dni.

Temu ustrezno moramo čebelarji prilagajati čebelarjenje nasploh in pripravo družin za zimo posebej. Upoštevati moramo tudi, da okoli sredine julija, ko se konča paša na lipi in kostanju, ki pa tudi ni kdovekaj izdatna in omejena na pobočja srednje Soške doline in Brda, preneha vsak drug upoštevanja vreden vir medečine, ki bi mogel zagotoviti vsaj v dobršni meri zimsko zalogo. Izjema je tu le hoja v Trnovskem, ki tu pa tam med dokaj kasno. Med je spričo neredkih izletnih dni uporabljiv za silo tudi za zimsko zalogo. Nekoč ni bilo tako. Po Banjški planoti in na Krasu so sejali precej ajde, ki je medila. Kmetje so tod (Kras, Banjšice) pasli živino. Danes je nekaj ožepka (modrega) še po po-

bočjih Čavna, a zdaleč ne zadošča niti malim čebelarjem. Pa tudi sicer je ožeppek zelo občutljiv: potrebna sta mu zadostna toplota in vlaga.

Večji čebelarji torej skoro nujno morajo prevažati čebele v Liko, odkoder se vračajo večinoma šele po trgatvi. To pa ima tudi svojo dobro plat, saj se po eni strani umaknemo negodovanju vinogradnikov, po drugi pa se izognemo nevarnosti, da bi čebele nosile v panje nagniti grozdni sok (kar velja tudi za smokve). To spomladi po vsej verjetnosti povzroča grižo in s tem celo padec družin. Naj navedem le en primer: neki čebelar je imel panje v neposredni bližini večjega vinogradniškega kompleksa. Opazil je, da so čebele jeseni kar pridno nosile in zadnji pregled je pokazal zadostno zimsko zalogo. Spomladi pa so mu panji padli. Na satih v gnezdu je opazil krožce, večje ali manjše, strjene svetlosive mase, verjetno izvirajo-

V pričakovanju zime

če iz nagnitega grozdnega soka, kar bi z gotovostjo ugotovila le kemična analiza.

In kaj je z medom jesenske rese, ki jo čebele nabirajo v Liki? Če ga je potrebno v krajih z hladnejšim podnebjem brez nadaljnega iztočiti in nadomestiti s sladkorjem, to ne velja za nižinski in gričevnati del Goriške, kjer tudi v zimskem času običajno ne manjka izletnih dni, da se čebele lahko otrebijo. To velja vsaj delno tudi za kostanjev med. Spomladi bomo sicer kdaj pa kdaj opazili rahel pojav griže, ki pa čez nekaj dni docela poneha. Pomembno vlogo pri prezimovanju na manj primernem medu igra seveda tudi lega čebelnjaka, ker le ne bi mogli trditi, da že sončna Goriška sama po sebi zastavlja ustrezno prezimitev.

Na Goriškem je prevladala navada, da so mnogi čebelarji prezimili čebele kar v plodišču, redkeje v medišču, ki je ostalo odprto tudi pozimi. To pa spomladi terja od čebel večjo porabo energije, saj morajo ogrevati večjo prostornino, kar seveda ne vpliva ugodno na ra-

zvoj družin, zlasti če temperatura občutneje niha.

Medtem ko čebelarji v hladnejših področjih dopolnijo zimsko zalogo nekako do srede septembra, pa naši nižinski čebelarji pitajo na zalogo šele v tretji dekadi septembra, in traja dopolnjevanje nekako do 20. oktobra. Glede na podnebje in na premaknitev hladnejših dni v kasnejšo jesen, je to mogoče in doslej nismo opazili negativnih posledic. Krmimo izključno s sladkorjem, ki mu nekateri čebelarji primešajo kako zdravilo kot preventivo, npr. sulfathiosol.

Gornja izvajanja bi morda lahko strnili takole:

1. Na ožjem (nižinskem) Goriškem zazimujemo čebele nekako 3 tedne kasneje kot v ostali Sloveniji.

2. Zelo pogosto, če že ne odločno prevladujoče, je prezimovanje v plodiščih ob odprtih mediščih.

3. Glede na večje število izletnih dni v zimskem času, je možno prezimovanje tudi na manj primernem medu.

ZDRAVSTVENA ZAŠČITA ČEBELJIH DRUŽIN

Prof. dr. Nežka Snaj
Veterinarski zavod Slovenije
Ljubljana

Ko čebelarji ocenjujejo uspešnost čebelarjenja, išče večina čebelarjev vzroke za neuspeh samo v oskrbi čebeljih družin in v tehnologiji čebelarjenja. Saj na splošno vlada mnenje, da z dobro oskrbo ali celo samo z dobro tehnologijo že dosegamo proizvodne uspehe. Zato tako radi zanemarjamo zdravje čebelje družine. Vedno menimo, da lahko zdravje ob vsaki priložnosti nadomestimo bodisi z oskrbo ali pa celo s tehnologijo. Res je sicer, da lahko nekatere zdravstvene motnje v čebelji družini nekoliko ublažimo z oskrbo, manj zgolj s tehnologijo, toda zdravja v celoti vendarle s tem ne moremo nadomestiti. Če pa zdravo čebeljo družino dobro oskrbujemo in smo večji še tehnologije, je več kot na dlani, da bomo od take družine dobili največ, mnogo več, kakor pa ob enaki oskrbi in tehnologiji od bolne ali okužene čebelje družine.

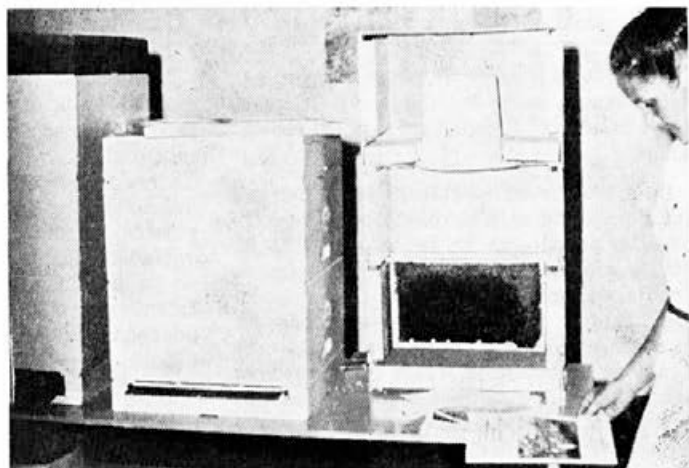
Največ težav in neuspehov je predvsem zaradi prisotnosti povzročiteljev kroničnih kužnih bolezni v čebelji družini. Sem sodijo nose mavost, pršičavost, varoatoza in huda gniloba čebelje zalege.

Okužba čebeljih družin s povzročitelji nose mavosti, pršičavosti in varoatoze povzroča preglavice ne samo pozimi in ob izzimljanju, temveč skozi vso proizvodno sezono, saj načjenja delovno sposobnost ene ali več delovnih skupin v čebelji družini, ne da bi v začetku povzročala množično odmiranje. Zakrivi tudi marsikatero težavo zgodaj ali pozno spomladi, včasih pa tudi v jeseni. Posledica teh okužb je prenekatera majska bolezen, prehlajenost zalege, pohlevna gniloba in druge zrejne bolezni.

Da bi se čebelarji pravočasno izognili težavam, ki jih trpijo zaradi povzročiteljev kužnih bolezni v čebelji družini, se morajo zavedati, da je največ odvisno predvsem od njih samih. Sami se morajo zanimati za to, da bolezen čimprej ugotovijo pri svojih čebeljih družinah. Zaradi tega pri tem aktivno sodelujejo tako:

1. da pravočasno poskrbijo za laboratorijsko preiskavo zimskih mrtvic in drobirja,
2. da nabirajo mrtvice za laboratorijsko preiskavo pred čebelnjakom, ne pa iz panjev,
3. da za vsak vzorec naberejo najmanj po 100 mrtvic, če pa je v čebelnjaku več kot 30 čebeljih družin pa po 200 mrtvic,
4. da nabirajo mrtvice samo v času od 1. novembra do 31. marca, drobir pa marca.

Prav tako se morajo čebelarji tudi sami potruditi za to, da si bolezni ne prinesejo od drugod. Zavrlo tega se morajo izogibati, da bi nabavljali čebeljne družine ali matice iz rej, ki nimajo zanesljivega dokazila o zdravstvenem stanju. Iz enakih razlogov ne bodo odnašali lastnih matic na plemenišča, ki niso zanesljivo zdrava, pa tudi ne na plemenišča, kamor lahko prinašajo čebelarji matice tudi iz takih rej, ki nimajo zanesljivega dokazila o zdravstvenem stanju. Pa tudi čebelja pasišča so nevarna. Tu se lahko tudi okužijo čebelje družine, če so čebelarji iz neprevidnosti postavili svoje panje v neposredno bližino drugih, za katere pa ne vedo, v kakšnem zdravstvenem stanju so čebele.

Zdravstvena kontrola

Posebno pozornost zahteva huda gniloba čebelje zalege. Ta je čebelarstvu še posebej nevarna. Zato morajo biti čebelarji nanjo vselej pozorni. Ob spomladanskem in jesenskem rednem pregledovanju čebeljih družin morajo zaradi tega posvetiti več pozornosti, kako izgledajo zaležene površine. Nevarna je vsaka nepravilnost zaležene površine, kar je lahko zgodnje znamenje bolezni. Če je huda gniloba čebelje družine razlog za nepravilnosti zaležene površine, je čebelja družina že kužna. To pa pomeni, da mora čebelar odkriti znake, ki so značilni za bolezen. Vsako tako čebeljo družino mora osamiti tako dolgo, dokler se zaležena površina ne popravi, ali pa se ne pokažejo znamenja, značilna za posamezne bolezni zalege.

Kakor se mnogi čebelarji ne zavedajo pomembnosti zgodnjega odkrivanja bolezni, prav tako malo se zavedajo tudi tega, da lahko predvsem sami mnogo pripomorejo k temu, da si bolezni ne занesejo v svoj čebelnjak. Mnogokrat niti ne pomislijo, da je že nakup satnic lahko usoden. Saj vemo, da se z navadnim kuhanjem voščin ne uničijo povzročitelji hude gnilobe čebelje zalege v vosku in da zaradi tega tak vosek ni

vedno primeren za izdelavo satnic. Zato je vsaka satnica, ki je izdelana iz takega voska, nevarna, ker z njo lahko prinesemo bolezen v čebelnjak. Zavoljo tega kupujemo satnice, izdelane iz voska, katerega pred uporabo segrevamo pol ure na 120°C. Naprav za to nimajo vsi, ki izdelujejo in prodajajo satnice, in zato taki lahko izdelajo le kvalitetne satnice, ne pa tudi zdravstveno neoporečne.

Prav tako je za širjenje hude gnilobe čebelje zalege nevarno, če točimo med na skupnem točilu, če ga pred uporabo nismo razkužili.

Zaradi varstva svojih in tujih čebeljih družin pred hudo gnilobo čebelje zalege bo čebelar tudi čim manj obiskoval tuje čebelnjake. Če pa jih bo vendarle moral obiskati, bo moral paziti, da se ne bo ničesar dotikal z golimi rokami, ampak se bo zaščitil z gumastimi rokavicami, z delovno haljo in z gumastimi škornji. Prav pa je, da teh zaščitnih sredstev čebelar ne nosi s seboj, ampak jih dobi pri lastniku čebelnjaka, kjer jih po obisku tudi odloži.

Čebelarji, ki bodo soglašali z menoj in bodo zaradi tega hoteli pravočasno poskrbeti za zdravje svojih čebeljih družin, jim bodo le-te to bogato vrnile.

SELEKCIJA »KRANJSKIH« ČEBEL V BELORUSIJI

Baranovska (vzrejna) čebelna postaja je dobro znana ne le čebelarjem Belorusije, ampak tudi v drugih sovjetskih republikah.

Leta 1971 je ta čebelarski obrat nabavil iz Avstrije 600 mladih plodnih matic-karnik. To število pa je zadostovalo, da so dobila vsa stojišča tega obrata čistokrvne kranjske matice. Kraj sam je omogočal prevažanje čebel na medonosna pasišča, in sicer vso sezono. Paša pa je bila različna, od ive, detelje, resja do različnega travnatega in gozdnega cvetja. Spomladansko in zgodnje poletno cvetje je nudilo nektar in pelod, nujno potreben za razplod; glavni pridelek pa je dajala detelja, ajda in resa. Največjo bero za med so dobile v mesecu juliju, ko je cvetela ajda in drugo medonosno rastlinje.

Da bi čim učinkovitejše izkoristili pasišča, so vzrejnik razvozili na več manjših stojišč, na koncu sezone pa so jih zopet zvozili na centralno stojišče, kjer so jim del medu zamenjali s sladkorjem.

Po našem mnenju je za izboljšanje porekla čebel neobhodno potrebno, da jih imamo prav v tistem predelu, kjer so rajonizirane. V tem pogledu se je pokazal baranovski vzrejnik najbolj posrečen za selekcionirano izboljšanje nabavljenih matic. Perspektivno gledano je pomembno, da dobimo visokovaliteten plemenilni material, ki ga po predvidevanjih nudimo za izboljšanje plemenilnega sestava čebel na stojiščih čebel kolhozov, sovhozov in posameznih čebelarjih — ljubiteljev čebel. Zato je izvršni komite baranovskega rajonskega sovjeta delegatov izdal odredbo, s katero je določena posebna zona okoli vzrejališča, da se ohrani čistost kranjskega porekla čebel.

Skladno s programom znanstveno raziskovalnega čebelarskega laboratorija beloruske znanstvene ustanove so bili strokovnjaki zaposleni z visokoproduktivno linijo kranjskih čebel krajevne selekcije. Kolektiv laboratorija je izdelal in predložil metodiko dela. Selekcijo so pa opravljali glede povečanja plodovitosti matic in produktivnosti čebelnih družin, prav tako pa tudi glede prezimovanja. V to delo je bilo vključeno več kot 400 čebelnih družin obrata.

Moč družin so določili po zasedenih ulicah v panju, in sicer v mesecu maju in juliju. Težo so določali, ko je družina tehtala 0,25 kg. Na podlagi merjenja površine vse zalege so določali povprečno zalego najmočnejših družin, in sicer na vsakem pasišču posebej. Takšno preverjanje so opravili dvakrat v sezoni, in sicer tedaj, ko je matica najbolj zalegala. Število zaleženih jajčk so delili z 21 in tako dobili povprečno dnevno moč zaleganja v treh tednih.

Odvzeti med so tehtali dvakrat, in sicer pred donosom in po njem, razlika v teži pa je pokazala količino donosa. Pridelek voska so ocenjevali po novo izdelanih satih v sezoni. Primerjava podatkov zadnjega jesenskega pregleda in glavnega spomladanskega je nudila osnovo za oceno prezimovalne sposobnosti družine. Tako so dobili podatke, ki so jim pokazali družine, katere so se odlikovale z visoko plodovitostjo matic, donosom medu in izdelovanjem satja.

Raziskave so opravljali postopoma: izdvajali najbolj produktivne družine z maticami najboljšega zaleganja, preverjali te matice glede na potomstvo, primerjali njihove mladice med seboj in z navadnimi, enako se razvijajočimi maticami. Rezultati določanja moči družin so jim nudili podatke, ki so kazali to, da se srednji in višji pokazatelji močno razlikujejo med sabo, kar nazorno kaže za spodnjo tabelo. Tako je npr. razlika v maju kolebala od 41 do 47 %, v juniju pa od 36 do 43 odstotkov. Dobljene podatke so uporabili za izbor najmočnejših družin na vsakem pasišču.

Podatki, ki karakterizirajo zaleganje matic, dokazujejo, da so bili srednji pokazatelji o sposobnosti zaleganja matic tistih družin, v katerih so merili razplod, krepko nižji od rekordnih. Kolebanja med srednjimi in višjimi skupinami kažejo, da so bili intervali v maju od 28 do 45 %, v juniju pa od 13 do 61 %. Dnevno zaleganje matic na treh pasiščih je doseglo najvišjo stopnjo v času od 3. do 27. maja, na pasišču št. 4 pa od 4. do 28. maja do 18. junija.

Iz primerjave težine čebelnih družin in zaleganje matic je vidno, da je bilo naj-

Teža čebelnih družin v kg 1972. leta

Čas pregleda	24.—27. maja			15.—18. junija		
	Štev. pasišča	srednja	višja	razlika v %	srednja	višja
1	2,15	3,75	74	2,63	3,75	42
2	2,43	3,75	54	2,93	4,00	36
3	2,47	3,50	41	3,48	5,00	43
4	2,09	3,25	55	3,30	5,25	59

Najproduktivnejše družine v letu 1972

Štev. pasišča	Pokazatelji			
	donosnost medu		izdelava satov	
	razlike družin	preseganje srednjepasnega donosa v %	razlike družin	preseganje srednjepasnega rezultata v %
1	9	57—136	9	72
2	9	52—88	14	36
3	11	52—100	6	39
4	10	78—114	11	75

bogatejše zaleganje v družinah, ki so na koncu tritedenskega preizkusnega obdobja tehtale od 3 do 3,4 kg. Na pasiščih 1, 2, 3 je bila srednja teža družin v povezavi z razplodom 3; 3,35 in 3,1 kg. V njih so ugotovili najhitrejše zaleganje matic. Na pasišču štev. 4 pa so v tem času tehtale najboljše družine 2,77 kg. Najboljše zaleganje na tem pasišču je bilo konec drugega obdobja, ko so družine tehtale 3,4 kg. Razen štirih družin, v katerih so matice rekordno zalegale (2709, 3038, 2385 in 2557 jajčec na dan) so bile še štiri družine, ki so zalegle v času najmočnejšega zaleganja na dan 2657, 2547, 2338 in 2438 jajčec.

Znano je, da se kranjske matice iz več vzrokov ne odlikujejo po visoki plodovitosti. Dosedanji naši podatki pa kažejo, da je iz večjega števila čebelnih družin možno odbrati matice s tako visokim zaleganjem jajčec, kakršno ne dobimo pri dobrih maticah drugih čebelnih rodov. Dejansko že naše gradivo glede širokega razmaha plodovitosti kranjskih čebel dovolj zgovorno dokazuje, da kranj-

ski rod čebel vsebuje velike skrite možnosti za izvajanje poglobljene selekcije.

Najpomembnejše merilo za gospodarsko koristne lastnosti čebelnih družin je vsekakor njihova produktivnost. Ta dejavniki so seveda upoštevali v prvi vrsti pri njihovi nadaljnji poglobljeni selekciji, ki so jo opravljali v naslednjih letih, o čemer podrobneje poročajo.

Glede prezimovanja družin z maticami različnih linij v primerjavi s kontrolnimi (navadnimi maticami) niso opravljali selekcije; pokazalo se je namreč, da čebele kranjskega porekla uspešno prezimujejo v pogojih Belorusije.

Na podlagi dobljenih rezultatov je znanstveno-tehnični svet MSH Beloruske socialistične republike sprejel odlok, da uporabljajo na vseh kolhozni in sovhoznih čebelarstvih v republiki kranjsko čebelo beloruske selekcije. Na podlagi tega odloka je republiška čebelarska uprava oskrbela iz tega rejniškega obrata do danes že več tisoč selekcioniranih matic kranjskega porekla.

Uporabniki neoplojenih kranjskih matic pa poročajo, da križanci prvega porekla,

ki jih dobijo z oploditvijo trotoev tamkajšnjega rodu, prekašajo često tudi 2 do 2,5-krat glede produktivnosti čebelnih družin. Na podlagi tega smatrajo, da bi bilo umestno po petletnih pozitivnih izkušnjah in uspešnem delu s selekcioniranjem treh linij kranjskih čebel preiti k

naslednji etapi selekcijsko-plemenilnega dela, se pravi k medlinijskemu križanju.

Povzel po prispevku E. V. Starostenka v Pčelovodstvu šte. 11, 1978
Martin Mencej

OD PRAVILNEGA ZAZIMLJENJA BO V VELIKI MERI ODVISNO NAŠE ČEBELARJENJE V PRIHODNJEM LETU

FRANCE GUNA

Vsak čebelar si želi, da bi spomladi začel čebelariti z enako močnimi čebeljimi družinami, kakršne je imel pred nastopom zime. O, potem bi pa res lahko uspešno čebelarili! A to je le želja, ki je nikoli ne bomo dosegli. Vsaka zima namreč pušča več ali manj neugodne posledice v naših panjih in čebeljnjakih. Marsikdaj in marsikje smo že ugotovili, da je prav kruto razsajala. Zgodi se, da velik del čebeljih družin čisto izumre. Včasih pa preživele družine tako oslabijo, da si dolgo ne morejo opomoči in si od njih tisto leto ne moremo obetati nobenega pravega donosa. Preden se namreč do dobra razvijejo, je že glavna paša mimo; potem pa seveda tudi močna čebelja družina nima več kaj nabrati.

Če torej hoče imeti čebelar že v rani pomladi krepke družine, mora za to poskrbeti že prejšnjo jesen; pravimo, da je pravilno zazimljenje temeljni pogoj za učinkovit spomladanski štart.

Prvo načelo za pravilno zazimljenje pa je: vsa jesenska čebelarska opravila morajo biti opravljena **pravočasno**, zakaj le takrat smemo računati, da bomo z njimi dosegli svoj namen. Vsaka zamuda v tem pogledu rodi več ali manj neugodne posledice. Pri tem so mišljene zlasti naslednje naloge: poskrbeti za dobre, rodovitne matice; splošen jesenski pregled vseh čebeljih družin, ki jih mislimo obdržati čez zimo; izprazniti medišča; iztočiti med, ki je morda neprimeren za zimsko prehrano; urediti

zimski gnezda; dopolniti zimsko zalogo s sladkorno raztopino; zavarovati panje pred roparicami; zaščititi čebelje družine pred škodljivimi živalmi; zaščititi čebelnjak proti mrazu; končno pa še poskrbeti za popoln zimski mir v čebeljnaku in okoli njega.

Za dobre matice se briga čebelar pravzaprav skozi vse leto. V dobi rojenja je imel priložnost, da si je vzredil primerno število rezervnih matic. S temi bo zdaj na jesen lahko nadomestil vse ostarele in izčrpane matice, ali skratka: vse tiste matice, ki so se med letom pri zaleganju slabo izkazale.

Matice lahko zamenjavamo v vseh letnih časih razen pozimi. Najraje pa sprejmejo čebele novo matico v času, ko nimajo več možnosti, da si same spodredijo drugo; to je zlasti v jeseni v septembru. Tudi v začetku oktobra bi še šlo, a to ni priporočljivo, ker vsaka zamenjava matic čebeljo družino nekoliko vznemiri. Zaželeno je pa tudi, da dodana matica lahko še nekaj časa polaga jajčeca, ker se ravno s tem najbolj varno in najbolje vključi v življenje svojega novega doma.

S splošnim jesenskim pregledom čebeljih družin začnemo takoj, ko se konča zadnja izdatna paša in nič več ne računamo na kak pomemben donos. Tam, kjer se še seje ajda, je to po malem šmarnu, — najkasneje pa sredi septembra. V krajih, kjer ni nobene jesenske paše, pa se tega dela lotimo že prej. »Kar danes lahko narediš, ne odlašaj

VKLJUČEVANJE ČEBELARJEV V ORGANIZIRANO PROIZVODNJO NA PODLAGI ZDRUŽEVANJA DELA IN SREDSTEV

Zaključna seja
kongresa

Čebelarstvo je bilo že v predvojni Jugoslaviji priznано kot pomembna kmetijska dejavnost. Med vojno je bilo uničenih mnogo čebeljih družin. Po letu 1945 je naša družba obravnavala čebelarstvo zelo razično. Bila so obdobja, v katerih so imeli čebearji pri nabavi panjev in drugih potrebščin velike regrese. Posebej velja omeniti znižano tarifo na železnici za prevoz čebel na pašo. S prehodom iz administrativnega socializma na samoupravni socializem so čebelarjem ukinili regrese pri nakupu čebelarskega materiala in tudi regrese pri prevozu. Zaradi teh okoliščin in ker so ukinjali kmetijske zadruge, v katerih so bili čebelarski odseki, ki so imeli nalogo pospeševati čebelarstvo, se je pričela za čebelarje doba, v kateri so bili bolj ali manj prepuščeni sami sebi. Nekateri kombi-

nati, ki so imeli v svojem sestavu tudi veliko število čebeljih panjev, so začeli zaradi neekonomičnosti opuščati čebelarjenje, tako da danes praktično nimamo družbenih čebelarstev, razen nekaj izjem, kar pa ne predstavlja niti 1 % v primerjavi s številom panjev v Jugoslaviji. Ugotavljamo, da je bilo za jugoslovanske čebelarje obdobje 20 let, to je od leta 1954 do 1974 izredno težko. Izgubili so regres, prav tako pa jim ni bil zagotovljen najosnovnejši reprodukcijski material, in sicer sladkor za zimsko krmljenje čebel. Razumljivo je, da se je zaradi takšnega stanja zanimanje za čebelarjenje zmanjšalo. Povprečni pridelek medu na panj je bil v teh letih izredno majhen, saj je na leto znašal le od 3 do 7 kilogramov. Vse to dokazuje, da je čebelarjenje v primerjavi z ostalimi kmetijskimi dejavnost-

mi zelo počasi napredovalo. Tako se je na primer prirast živine v tem obdobju povečal za okrog 250 %, medtem ko je proizvodnja medu narasla le za približno 15 %. Tako majhno povečanje proizvodnje medu je odraz stihijske — neorganizirane proizvodnje.

Nova ustava, zakon o združenem delu in drugi zakonski predpisi, ki so jih sprejele federacija, republike in AP, dajejo čebelarjem nove pogoje za povezovanje s čebelarskimi in kmetijskimi zadrugami ter organizacijami združenega dela. V skladu z zakonom o združenem delu čebelarji kot kmetijski proizvajalci svobodno odločajo o obsegu in trajanju združevanja dela in sredstev z združenim delom. Da bi se čimprej aktivno povezali čebelarji in drugi individualni kmetijski proizvajalci, smo v SR Sloveniji konec leta 1978 sprejeli izredno pomemben zakon o združevanju kmetov, ki velja že od februarja letos. Ta zakon med drugim uvaja nov termin »združeni kmet«, v našem primeru gre za »združenega čebelarja«, to je čebelarja, ki trajneje združuje svoje delo in sredstva s kmetijskimi ali drugimi delovnimi organizacijami na podlagi samoupravnega sporazuma o združitvi dela in sredstev z delavci, ki so organizirani v:

- a) temeljni zadržni organizaciji (TZO),
- b) temeljni organizaciji kooperantov (TOK) ali pa v
- c) delovni organizaciji kooperantov (DOK).

Zakon med drugim loči člane in kooperante. Razlike med članom — združenim čebelarjem in kooperantom so predvsem v tem, da člani, združeni čebelarji, skupaj z ostalimi delavci delovne organizacije enakopravno odločajo o vseh zadevah gospodarjenja, medtem ko kooperanti na eni strani ter združeni čebelarji skupaj z ostalimi delavci delovne organizacije na drugi strani skupno odločajo le o skupnih zadevah, to je o zadevah, za katere so se sporazumno dogovorili in ki jih

ureja samoupravni sporazum. V tem sporazumu morajo biti med drugim jasno določene prednosti, ki jih imajo združeni čebelarji — člani pred kooperanti, kot na primer: pravica do prejetanja kreditov, oskrba z reprodukcijskim materialom, prevzem pridelkov in podobno.

V samoupravnem sporazumu morajo biti predvsem jasno določene osnove in merila za delitev celotnega prihodka ter merila o dejanski razporeditvi čistega dohodka, načinu skupne proizvodnje, planiranja, investicij, obsegu združevanja dela, sredstev itd.

Lahko rečemo, da je z vsemi temi predpisi tudi za čebelarje nastopilo najbolj perspektivno obdobje, vendar se moramo zavedati, da je s tem šele formalno pravno dana možnost, da se vsestransko razvijejo in povezujejo zasebni čebelarji z združenim delom.

Osnovo za povezovanje čebelarjev, društev, znanstvenih institucij, kmetijskih zadrug in delovnih organizacij, ki se ukvarjajo s pridelavo, predelavo in prometom čebeljih pridelkov, predstavlja samoupravni sporazum organizacijsko obliko povezovanj vseh subjektov, ki so na kakršenkoli način povezani s čebelarsko dejavnostjo. Nujno bi bilo takoj pričeti sklepati samoupravne sporazume po republikah in AP, tako bo tudi čebelarstvo kot pomembna kmetijska veja imelo vse pogoje, da se vključi v naslednji srednjeročni načrt posameznih republik, AP, oziroma občin. Tako se bo ta dejavnost družbeno verificirala. Tako organizirano čebelarstvo kot kmetijska dejavnost ima potem, ko pride v družbeni plan, vse možnosti materialne podpore družbe, ki bo iz sredstev, namenjenih za hitrejši razvoj kmetijske proizvodnje, prav gotovo prispevala pri združevanju sredstev tudi do 50 %.

V SR Sloveniji imamo že zakon o živinoreji, kjer je nekaj členov namenjenih izrecno čebelarstvu. Nedvomno je s tem zakonom pomembnost čebelarstva prvič tako kvalitetno oprede-

ljena in tako v SR Sloveniji tudi družbeno priznana. Pri nas prav sedaj deluje skupina čebelarških strokovnjakov pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije, ki ima nalogo, da izdela osnutek samoupravnega sporazuma, v katerem naj bi bili vključeni vsi subjekti, zainteresirani za razvoj čebelarstva. V samoupravnem sporazumu bo treba nedvomno opredeliti izvajalce posameznih nalog, roke ter sredstva za realizacijo sprejetih obveznosti.

Povezovanje posameznih čebelarjev, ki jim je čebelarjenje osnovna dejavnost, ter čebelarjev-kooperantov, ki jim je čebelarjenje dopolnilna dejavnost, obstaja v Sloveniji že več let in se uspešno razvija. Prav to vključevanje v organizirano proizvodnjo daje združenim čebelarjem ekonomsko in socialno varnost. Le tako organizirani čebelarji pridelujejo poleg medu tudi druge vse bolj pomembne čebelje pridelke kot so cvetni prah, matični mleček in propolis. Da razširijo čebelje pridelke, je posameznim čebelarjem, ki nimajo posebno ugodnih možnosti za pridelovanje medu, prav tako dana možnost uspešnega čebelarjenja. Nesporno je dokazano, da tudi ob slabi letini pridelka medu tisti čebelarji, ki organizirajo svoje čebele za pridelovanje drugih čebeljih pridelkov, pridelajo tolikšne količine, da jim povsem zagotavljajo zadovoljiv prihodek, s katerim lahko pokrivajo stroške proizvodnje in osebni dohodek, ki je najmanj tolikšen, kolikršen je poprečni osebni dohodek na posameznega delavca v Jugoslaviji.

Združeni čebelarji in kooperanti so deležni tudi izdatne pomoči, in sicer:

a) lahko dobijo kredit za nabavo panjev, za reprodukcijski material, za gradnjo čebelnjaka in za nakup rabljenega kamiona, ki ga je mogoče namensko predelati v »čebelnjak na kolesih«. Kredite prejmejo za dobo 5 do 10 let s 4 % obrestno mero;

b) prejmejo tudi kratkoročne kredite za nakup sladkorja za zimsko krmlje-

nje čebel, ki ga pokrijejo s pridelki brez zaračunanja obresti;

c) imajo brezplačno zdravstveno varstvo in tudi zavarovanje čebel;

č) brezplačno strokovno izobraževanje,

d) zagotovljen odkup čebeljih pridelkov,

e) združeni čebelar uživa tudi vse pravice tako kot ostali delavci v združenem delu iz naslova socialnega zavarovanja.

V Jugoslaviji moramo ločevati 3 kategorije čebelarjev:

1. tiste, ki jim je čebelarjenje osnovna dejavnost,

2. čebelarje-kooperante, ki jim čebelarjenje pomeni dodatni vir dohodka in

3. čebelarje, ki jim čebelarjenje predstavlja le »hobi«.

Za planiranje proizvodnje hrane, oziroma v našem primeru medu in drugih čebeljih pridelkov prideta v poštev samo prvi dve kategoriji čebelarjev. Po nepotrjenih ocenah je v Jugoslaviji okrog 100.000 vseh čebelarjev, ki imajo okrog 1,200.000 panjev.

Prepričan sem, da bi bilo do leta 1985 mogoče organizirati najmanj 1000 čebelarjev, ki bi jim bilo čebelarjenje osnovna dejavnost in najmanj 9.000 čebelarjev-kooperantov, za katere bi bilo čebelarjenje dopolnilna dejavnost. Poklicni čebelar ima možnost letno pridelati okrog 40 kg medu, do 3 kg osmukanega cvetnega prahu in okrog 50 g propolisa na panj. Če pa se čebelarji usmerijo predvsem na pridelovanje matičnega mlečka, ga pridelajo okrog 200 g, 3 kg cvetnega prahu, 50 g propolisa in 10 kg medu na panj. Če vzamemo, da bo v tem letu združeni čebelar, ki čebelarji s 150 panji, prejel za čebelje pridelke poprečno 35.— din za kg medu, za cvetni prah 140.— din, 1500.— din za kg propolisa ter 7.000.— din za kg matičnega mlečka in pridelal količinsko toliko pridelkov na panj, ima možnost iztržiti okrog 210.000.— din prihodka. Če upoštevamo poprečne stroške proizvodnje na panj v letu pri-

bližno 600.— din in da ima čebelar 150 panjev, znašajo stroški proizvodnje skupaj 90.000.— din. Ko od realizirane vrednosti čebeljih pridelkov odštejemo stroške proizvodnje, dobimo letni dohodek, ki znaša 120.000.— din. Od tega je potrebno odšteti še prispevek za socialno zavarovanje in druge prispevke, ki znašajo približno 24.000.— din letno, ostane čebelarju 96.000.— din čistega dohodka. Povsem razumljivo je, da je ob povečanju števila panjev produktivnost in s tem tudi ekonomičnost znatno večja. Čebelar-kooperant pri pridelavi čebeljih pridelkov ni obremenjen za stroške socialnega zavarovanja, ker je socialno zavarovan iz drugega naslova.

Menim, da bi lahko imeli v Jugoslaviji do leta 1985 1000 organiziranih združenih čebelarjev, ki bi imeli okrog 150.000 gospodarskih panjev in bi pridelali do 6.000 ton medu, ter ustrezne količine ostalih čebeljih pridelkov na podlagi skupnih planov združenih čebelarjev in kmetijskih zadrug oziroma delovnih organizacij. Čebelarji-kooperanti, ki bi jih bilo lahko do 9000 s povprečnim številom 50 panjev, bi torej imeli skupaj 450.000 panjev z domnevo, da bi kooperant pridelal najmanj 20 kg medu na panj. Letni pridelek vseh kooperantov bi znašal okrog 9000 ton medu ter določene količine ostalih čebeljih pridelkov. Skupni pridelek medu v Jugoslaviji bi ob tako organizirani proizvodnji lahko že v letu 1985 znašal okrog 15.000 ton medu in ustrezne količine ostalih čebeljih pridelkov.

To predstavlja realno možnost pod pogojem, da takoj začnemo združevati dela in sredstva poklicnih čebelarjev in kooperantov na podlagi samoupravnih sporazumov, v katere bi morali biti vključeni vsi subjekti, ki neposredno ali posredno pridelujejo, predelavajo in prodajajo čebelje pridelke. Prav gotovo se bo kateri izmed čebelarjev nad navedenimi številkami zamislil, vendar je to, kot sem že omenil, v naši samoupravni socialistični družbi mogo-

če doseči, saj le-ta daje tudi vsakemu zasebnemu proizvajalcu-čebelarju kar največ možnosti, da svoje delo in sredstva povezuje z združenim delom in tako doseže tudi največji pridelek, s tem pa tudi ekonomsko in socialno varnost. Povezovanje čebelarjev z združenim delom, ki mora postati v naši samoupravni družbi stalni dejavnik, nam v dolgoročnem načrtovanju do leta 2000 daje možnost, da bi do tega leta imeli organiziranih okrog 2000 poklicnih čebelarjev in okrog 20.000 kooperantov, ki bi skupaj pridelali do 25.000 ton medu in potrebne količine drugih čebeljih pridelkov.

Dejstvo, da je poraba medu in drugih čebeljih pridelkov iz dneva v dan vse večja, saj že sedaj presega 10.000 ton letno, bi tako povečana proizvodnja konec leta 1985 krila domačo porabo medu in ostalih čebeljih pridelkov. S takšno količino pridelanega medu in drugih čebeljih pridelkov bi naši širši družbeni skupnosti prihranili velika devizna sredstva, ki jih sedaj dajemo za uvoz medu — celo več — imeli bi določene presežke tudi za izvoz.

Sprejeta resolucija skupščine SFRJ v srednjeročnem načrtu 1976/80 nalaga vsem delovnim ljudem v kmetijski proizvodnji in s tem tudi čebelarjem, da v kar največji meri povečajo pridelovanje hrane, saj je znano, da med sodi v osnovno kategorijo hrane. Zato smo dolžni, da izkoristimo vse možnosti pridelovanja medu in ostalih čebeljih pridelkov.

Splošno je znano, da pomeni le dobro organizirana proizvodnja tudi veliko in ceneno proizvodnjo, organiziranost pa je mogoče doseči z združevanjem čebelarjev z delavci v združenem delu.

S tem prispevkom sem želel predvsem zbuditi zavest čebelarjev in vseh drugih subjektov, ki so vezani na čebelarstvo, da se čimprej samoupravno organizirajo, saj bodo le tako organizirani lahko najhitreje napredovali in izpolnili svojo družbeno dolžnost.

ALEŠ MIŽIGOJ, dipl. oec.

na jutri!» Ta modri pregovor naj bi nam bil vodilo pri vseh jesenskih čebelarstvih opravilih! Z delom počakamo kvečjemu le na primerno vreme, tj. na kak hladen deževen dan. Ob hudi vročini namreč v brezprašni dobi kaj rado izbruhne nevarno ropanje, ki nas pri delu zelo ovira ali pa nam ga za dalj časa popolnoma onemogoči.

Pregled posamezne čebelje družine naj bi ne trajal več kot pet minut. Izkušen čebelar ga opravi še hitreje. Ker ima nad svojimi panji stalen pregled, mu niti ni treba prelistati vsega satja. Moč družine presodi že na prvi pogled po zasedenih ulicah med satji. Mnogo mu pove tudi mogočen hrum, ki mu udari na uho, brž ko odpre panj. Po vsem tem presodi tudi kakovost matice; zato mu je niti ni treba posebej iskati. Dovolj je, če pogleda le še kak sat zalege.

Nekoliko več se zamudi, če ob tej priložnosti nekoliko preuredi plodišče, kjer bodo imele čebele svoje zimsko gnezdo. Tu gre za primerno satje, ki naj bi ne bilo niti prestaro niti premlado. Navadno izmenjamo le kake stranske sate; v sredino, kjer je zalega, sploh ne posegamo. Pri večini družin pa smo vse to že od poletja uredili in ni nam treba skoro nič spreminjati. Odstranimo le kake nedograjene satnice; te nadomestimo z dograjenimi, nekoliko rjavimi satji, ki so bili že dvakrat ali trikrat zaleženi.

Posebno pozornost zahteva zaloga hrane, ki jo ugotavljamo na več načinov. Začetnik postavi kozico s celotnim gnezdom kar na tehtnico in po raznih odbitkih izračuna čisto težo zaloge. Izkušen čebelar jo presodi na oko ali potežka nekaj satov in tako ugotovi poprečje. Veliko mu povedo stranski satji, ki so navadno najbolj napolnjeni z medom in obnožino. Na sredino pa ni kaj dosti računati, ker je tam zalega. Svoje ugotovitve si za vsak panj skrbno zabeleži, da bo znal pomanjkljivo zalogo pravočasno dopolniti.

Po opravljenem pregledu izpraznimo medišča. Medene sate iztočimo, prazno satje pa shranimo v omaro, kjer ga zažveplamo in tako zavarujemo pred večšami. S težkimi medenimi satji pa lahko zelo učinkovito, a z majhnim trudom dopolnimo zimsko zalogo, če vstavimo po dva taka sata na vsako stran gnezda. Pri tem pa moramo biti previdni: gozdni med nikakor ne sme v zimsko gnezdo, ker po njem čebele zbolijo. Če so ga nanesele v plodišče ga moramo tudi od tam vzeti, iztočiti ter nadomestiti s sladkorno raztopino.

Z vsemi temi deli pa moramo kolikor mogoče pohiteti, ker nas čaka še najbolj obsežno delo, tj. dodatno krmljenje, ki pa ga moramo opraviti najkasneje do konca septembra. Odkar naše čebele nimajo več ajdove paše, je le malokdaj v plodiščih zadostna zimska zaloga primerne hrane. Te potrebuje čebelja družina približno 10 kg. Kar je manj, dopolnimo s sladkorno raztopino, ki po

splošnem mnenju strokovnjakov velja kot najbolj zdrava zimska hrana.

V novejšem času delamo mešanico v razmerju 1 : 1, tj. na en kilogram sladkorja en liter vode. Lahko je tudi nekoliko bolj gosta, nikakor pa ne sme biti bolj redka, zakaj voda je le voda. Ker je prenašanje in predelava te krme za čebele huda obremenitev, obroki ne smejo biti preveliki. Najprimernejša količina je 2 litra raztopine za eno noč. Zaradi ropanja namreč pokladamo zvečer, a do jutra to količino poprečna družina že pospravi v satje.

Če krmimo vsak dan, je delo sicer prej opravljeno, a čebele se pri tem zelo izčrpajo. Zato je bolje, če pokladamo le vsak drugi dan. Tako krmljenje pa tudi spodbudno vpliva na čebele. Matica začne močnejše zalegati in s tem si panj zagotovi mlad rod delavk za prihodnjo pomlad.

Nikakor pa ne smemo krmljenja odpraviti na oktober. Kolikor hladneje je, tem težje prenašajo čebele hrano v satje. Najhujša nadloga pa je vlaga, ki jo čebele ob predelavi izločajo in se potem za vso zimo vsede na satje ter se zaje v stene panja. Ravno to pa je najbolj kričeč primer nepravilnega zazimljenja, ki prinaša bolezen in smrt v naše čebelnjake. V oktobru torej čebel ne obremenjujmo! Pustimo jih, da se naužijejo zadnjih sončnih žarkov, se sprelitijo, se do dobra očistijo in popolnoma umirjene pričakajo zimski počitek v toplen bivališču.

Čebele so po svoji naravi zelo navežane na toploto. Zato se pozimi prav tesno stisnejo v gosto gručo, čebelar pa jim že prej kolikor mogoče toplo odene panje ali celo opaži čebelnjak. Čebele

niso nikoli preveč odete. Odeja temperature v panju prav nič ne dviga, temveč le brani, da iz panja ne uhaja toplota, ki jo čebele s kemijsko energijo medu vzdržujejo. Ravno topel zunanji opaz je pogoj zdravega prezimovanja v suhi notranjščini. Če panj moči, je iskati vzroke drugje, zlasti pa v prepoznom krmljenju pri nizkih temperaturah. Zato tudi z odevanjem ne bomo odlašali do zimskih mesecev, saj pogosto pride prvi val mraza prav nepričakovano. S poznim odevanjem po nepotrebem kalimo čebelam zimski mir, ker vkljub vsej pazljivosti tega dela ne moremo opraviti povsem brez ropota. To pa je spet v nasprotju s pravilnim zazimljenjem.

Poleg izdatne zaloge in tople odeje je mir nujen pogoj zadovoljivega prezimovanja. Pri tem povzročajo precej škode ptice. Sinica trka po panju, dokler ne prikliče iz panja svoje žrtve; a to se vleče vso zimo, če čebelar ne obesi strašila ali ne poskrbi za krmilnico. Žolna prevrta celo debelo sprednjo končnico. Vznemirjene čebele se razlezejo po kotih panja, kjer pomrjejo. V razburjenju zaužijejo preveč medu in zbolijo.

Občutno škodo povzročajo miši in rovice, ki se na zimo zatečejo v čebelnjak. Če žrel ne zastremo s primernimi zapahi, se mala rovka kar za vso zimo naseli v panj. Ker se čebele v mrazu ne morejo braniti, postane lahko vsa čebelja družina žrtev takih in podobnih nadležnežev.

Na vse to mora čebelar budno paziti, če hoče, da bo s čvrstimi čebeljami družinami začel novo čebelarsko leto.

Prodaj predelan avtobus TAM za prevoz čebel, in 30 naseljenih AZ panjev. Avtobus tehnično pregledan.

Dobnikar Franc, Medno 50, pošta Šentvid

MOŽNOSTI IN OMEJITVE UMETNEGA OSEMENJEVANJA

PROF. DR. W. DRESCHER

Da je umetno osemenje lahko čebelarju v veliko pomoč pri njegovem selekcijskem delu, je razvidno iz dolgotrajnih prizadevanj za razvoj te metode. Njen iznajditelj je Američan Watson (1927), ki je vzredil prve umetno osemene matice. Med drugim je sestavil prvi model aparature za osemenje. Američan Laidlaw je odkril pomembnost nožničnega zatiča matice pri osemenju in je zato uporabljal ogljikov dvokis kot narkozo. V štiridesetih letih sta na podlagi teh izkušenj Mackensen in Roberts metodo tehnično izboljšala in leta 1948 objavila temeljno razpravo pod naslovom »Navodilo za umetno osemenje čebel-matic«.

V Evropi je ta metoda zaslovela šele 10 let kasneje in se je sčasoma začela vedno bolj uveljavljati. Rezultat tega je, da je vsako leto v Evropi umetno osemenjenih več kot 3000 matic.

Najpreprostejša, pa kljub temu za osemenje vedno funkcionalna aparatura z optiko in ostalim potrebnim priborom, stane v ZRN približno 2000—2200 DM. Optične izboljšave in osvetlitve še nekoliko zvišajo ceno, tudi do 5000 DM. Vsakoletni stroški za ogljikov dvokis, antibiotike in nadomestna škropila naj ne bi presegli 100 DM v primeru, ko število matic ni večje od 100 do 200. Pri ocenjevanju porabe časa igra pomembno vlogo zelo močen subjektivni dejavnik. Če se ravnamo po navodilu in seveda, če smo dovolj spretni, uspemo lahko že v 2 do 6 dneh. Da bi metodo spretno obvladali, je potrebnih še dodatnih 50—100 osemenitev.

Ena osemenitev zahteva približno pol ure pod naslednjimi pogoji: ne računa se poraba časa, ki jo potrebujemo za vzrejo matic in trotoev na vzrejni postaji. Upošteva se samo iska-

nje matice, odvzem spermij, osemenitev, vrnitev matice ter narkoza s 6 do 8-minutnim postopkom s CO₂ in ponovna vrnitev. V primeru, da namesto CO₂ postopka sledi še druga osemenitev, se čas podaljša. Dobro organizirano delo je pogoj za to časovno cenitev.

90 do 95 % uspeh pri osemenjenih čebelah

Kdor želi kupiti umetno osemene matice, tega prav gotovo zanimajo naslednja tri vprašanja:

1. Ali se število spermij v semenskem mehurčku matice lahko primerja s številom spermij naravno parjenih matic?

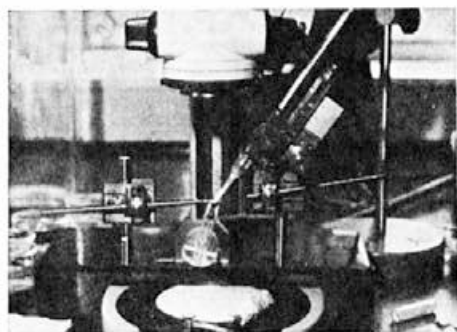
2. Kako matica zalega in s tem v zvezi, kakšna je zmogljivost družin?

3. Ali lahko pri umetno osemenjenih maticah pričakujemo normalen potek življenja?

Odgovori:

1. Številni strokovnjaki (Woyke, Vesely, Mackensen) so prešteli število spermij v semenskih vrečkah matic, ki so bile poprej osemene z znano količino sperme.

Če ponovimo osemenitev z manjšimi količinami, je možnost poškodb in infekcij večja, pa tudi več napora je potrebno. Za normalno obremenjene matice se je izkazalo, da enkratna osemenitev z 8 mm³ sperme zadostuje. Tako imajo le-te približno 3,5 milijona spermij v spermateki, torej so malo pod maticami, ki so naravno oplojene, in ki imajo poprečno 5,6 milijona spermij. Celotno ostoške matice ob slabih klimatskih razmerah niso dosegle te vrednosti. Leta 1973 smo preiskali 21 matic, ki so imele poprečno 3,51 milijona spermij, leta 1974 33 matic s poprečno 5,27 milijona spermij in leta 1975 26 matic s poprečno

4,91 milijona spermij, ki so bile opljene na otoških plemenilnih postajah. Da bi obdržali število spermij med 5,5 do 6 milijonov na matico, bi morali vbrizgati $2 \times 8 \text{ mm}^3$ sperme, kar ne povzroča nobenih tehničnih težav. Druge vrste postopek, enkratna injekcija s 15 do 20 mm^3 sperme, pa je prenevaren.

Pri izkušenem strokovnjaku za umetno osemenje lahko računamo z 90 do 95 % uspehom pri osemenjenih maticah. Ta visoki delež učinkovitosti se pri nepazljivem ravnanju, ko osemnjene matice vračamo k družinam, zmanjša.

Takoj po izleženju ji moramo obrezati prednje krilo za tretjino celotne dolžine, da preprečimo nekontrolirane izlete pred osemnitvijo ali takoj po njej.

2. Vsa opazovanja zagovarjajo visoko kvaliteto teh matic. Umetno osemnjene matice se ne razlikujejo od matic, osemnenih na otoških plemenilnih postajah, ker imajo velik vpliv tudi številni drugi dejavniki, ki niso odvisni od osemnitve.

Lahko si predstavljamo, da se v začetku pri umetno osemnenih maticah neoplojena jajčeca, ki se kasneje razvijejo v trote, pojavijo pogosteje. To se dogaja le pri začetnikih, čim pa si pridobimo nekaj več izkušenj, ta pojav izgine. Pridelek medu družin z umetno osemnenimi maticami

v primerjavi z maticami, osemnenimi na otoških ali kopenskih plemenilnih postajah, se je pokazal pravzaprav le izreden pomen dedne osnove in kombinacijske sposobnosti tako po očetovi kot po materini strani.

3. O tem še ni natančnih raziskav. Opazovalci umetno osemnenih matic imajo vtis, da le-te ne živijo tako dolgo kot naravno opljene matice. Vendar tudi med umetno osemnenimi maticami najdemo takšne, ki živijo 3 do 4 leta. O vzrokih zmanjšane življenjske dobe lahko le uganemo. Morda pa predolga narkoza s CO_2 le ni tako neškodljiva, kot so prvotno domnevali. Ta narkoza dokazano vpliva na izločanje hormonov matice. Poleg tega so močne narkoze CO_2 pri delavkah povzročile trajne negativne posledice glede gradbenih in orientacijskih sposobnosti.

Danes lahko ohranimo delovanje sperme več mesecev pri temperaturi 13 do 15° C z dodatkom streptomicina v hermetično zaprtih cevkah. Pri tem sicer zmanjšamo število za življenje sposobnih spermij, vendar pa je doseženi rezultat še dober. V dokaz lahko navedemo razpošiljanje semen v ZDA zaradi izboljšanja dedne zasnove karnijke.

Tehnika konzerviranja sperme pri čebelah še ni tako popolna, kot je primer v živinoreji, ker se fiziologija trotove sperme razlikuje od tiste, ki jo najdemo pri sesalcih.

Pri živini včasih naletimo na nevarnost poslabšanja genov zaradi velike razširjenosti plemenske živine na račun spermijev. Ali preti ta nevarnost tudi čebeloreji? Danes je največ 1 od 1000 matic v Zvezni republiki Nemčiji umetno osemnenih. Nekatere niso dobre za nadaljnji razplod, druge pa se izgubijo.

Imkerfreund, junij 1979, str. 180

Prevedla Maja Lavrič

ČEBELJI MED — LASTNOSTI IN KRITERIJI KVALITETE

GUENTHER VORWOHL

Med je živilo, ki ga čebele pridelujejo iz cvetnega nektarja ali iz izločkov določenih vrst insektov, ki jih najdemo na živih delih rastlin. Čebele ga posejajo, spojijo z lastnimi specifičnimi snovmi, ga spremenijo in kopičijo v satovjih panja ter pustijo zoreti.

Med je v času letine tekoč in stopnja viskoznosti je odvisna od vodenosti in temperature. Čim višja je temperatura, tem nižja je viskoznost. Pri temperaturah nad 40° C viskoznost z naraščajočo temperaturo le še neznatno upada.

Med iz jesenskega resja (*calluna vulgaris*) je podoben želeju. Vzrok temu je še kar velika količina proteinske primesi (okoli 1 %).

Večina vrst tekočega medu je prenašičena sladkorna raztopina. Tekoče stanje torej ni stalno, ampak se tvori dolgi in kratki kristali. Tisto, kar se skristalizira, je glukoza (grozdni sladkor), odvisno pač od mešanja in cepljenja medu. Fruktosa, sadni sladkor, ostane v raztopini. Nagnenje h kristalizaciji je tem večje, čim večja je količina primesi grozdnega sladkorja. Ekstremni primeri: repični med kristalizira že nekaj dni po točenju; akacijin med ostane zaradi visoke primesi sadnega sladkorja praktično vedno tekoč; tudi med iz gozdne mane kristalizira večinoma šele čez nekaj mesecev. To se ne pojavlja toliko zaradi enostranskega sladkornega spektruma, temveč zaradi oligosaharidov, ki zavirajo kristalizacijo.

Poseben oligosaharid, melecitoza, pa ima ravno nasproten učinek. Vrste medu iz gozdne mane z visoko primesjo melecitoze včasih kristalizirajo že v satovju in povzročajo čebelarjem velike težave.

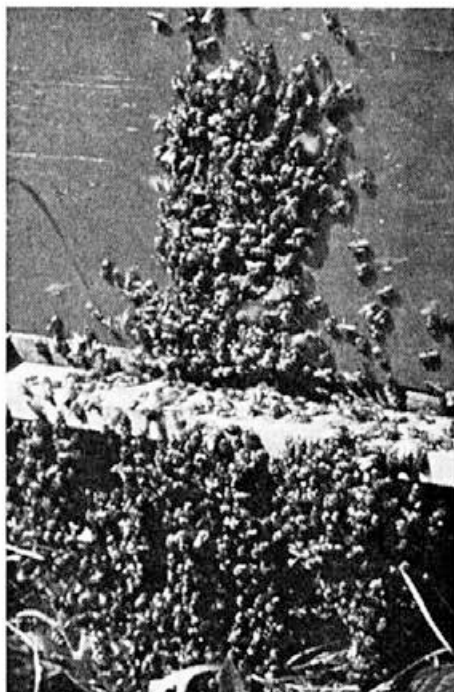
Pri visoki vodenosti ne pride do enotne kristalizacije celotne mase: med se useda in takemu medu preti nevarnost, da se pokvari.

Kristalizacija ali kandiranje je reverzibilen postopek. Če kandirani med zopet segrejemo, postane tekoč. Ponovno utekočinjanje je tem hitrejše, čim višje so temperature, ki jih pri tem uporabljamo. Vendar zakon postavlja določene meje, pri dolgotrajnem segrevanju pri temperaturi nad 40°C izgubi med svojo vrednost (izguba in sprememba aromatičnih snovi, izguba encimov, ...). Slabe strani visokega segrevanja lahko popolnoma ali delno odpravimo, če čas učinkovanja visokih temperatur zmanjšamo (pasterizacija, venčni postopek).

Barva medu se spreminja od skoraj čiste kakor voda (v kristaliziranem stanju je bela) do skoraj črne. Vmes pa so vsi odtenki rumene in rjave. V kristaliziranem stanju je med svetlejši kot v tekočem. Preprosto lahko rečemo, da je cvetni med svetel in med iz gozdne mane temen. Vendar pa obstaja še širok spektrum temnejših vrst cvetnega medu in svetlejših vrst gozdnega medu. Svetli med ima malo mineralnih snovi, proteinov in aminokislin. V temnem medu pa je primes teh snovi relativno visoka. V mednarodni trgovini se barva medu meri po Pfundovi skali.

Okus medu ustreza njegovemu botaničnemu poreklu, torej tistim vrstam nektarja in mane, iz katerih med izvira. Značilen okus medu pride tembolj do izraza, čim manj vode vsebuje med. Zakonita meja 21 % je bila velikopotezno določena. Kvaliteten med naj ne bi imel več kot 18,5 % vode (po Chatawayu). Neprimerno pridobivanje, vskladiščanje in ravnanje vplivajo na okus. Previsoka vodenost povzroča vrenje.

Na začetku ima med okus po sadju, nato po pivu. Zarjaveli železni sodi pa lahko povzročijo neprijeten okus po kovini. Ker med reagira rahlo kemično (pH 3,0—0,5), lahko topi to železo v ve-

likih količinah. Močnejše in dalj časa trajajoče segrevanje ter vskladiščenje pri višjih temperaturah spremeni medu okus.

Trcan med je v tekočem stanju prozoren. Tlačen med pa je bolj ali manj opak, vsebuje več cvetnega prahu kot trcan med in je zato manj pregleden.

Naslednje številke ponazarjajo povprečno kemično sestavo medu: sadni sladkor: 38 (27—44) %, grozdni sladkor: 31 (22—41) %, trstni sladkor: 1,3 (0,25 do 7,57) %, sladni sladkor: 7 (3—10) %, sladkor: 1,5 (0,13—8,49) %, vodenost: ca 20 %, mineralne snovi: (0,1—1,0) %, posebno še kalijev fosfat, kislinski elementi, dušičnate substance (0,3—3) %, beljakovine, encimi, aminokisljine (krmilni sok, pelod), acetilkolini, aromatične snovi, vitamini. Med je težji od vode, specifična teža: 1,5.

Predpisana pravila

Svet evropske skupnosti je 22. julija 1974 izdal smernico, da izenačijo prav-

ne predpise o medu, kar zadeva države članice. Odredba o medu iz leta 1930, ki je še do zdaj veljala v Zvezni republiki, se je morala prilagoditi znotraj odgovarjajočega odloka smernice. Ta prilagoditev je bila formalne narave, saj se je nova smernica odločilno osmerjala kar po stari odredbi o medu. Pri tem se ni nič bistveno spremenilo. Nova odredba nosi datum 13. december 1976 in je začela veljati 1. januarja 1977.

Možnosti uporabe medu

Večino v domači deželi pridelanega medu se porabi kot jedilni med — kot premaz na kruhu, za sladkanje čaja ali kave, kot domače sredstva proti prehladu. Pozornost zbujujoča je njegova poraba glede na letne čase. Največja poraba je v zimskih mesecih, saj je med v tem letnem času odlično sredstvo proti prehladu.

Zlasti v anglosaški literaturi o čebelarstvu najdemo mnogo receptov za med, ki ga lahko uporabljamo namesto sladkorja v pecivu, bonbonih, sladoledu, glazurah in pri vložnem sadju. Vzporredno s tekmovanji v kvaliteti medu potekajo tudi tekmovanja v slaščicah iz medu in v iznajdbah novih receptov. Ta razvoj ustreza začasni presežni proizvodnji in slabim cenam medu. Zaradi visokih cen domačega medu v Nemčiji med v industrijske namene izključno uvažajo. Moja specialiteta je določanje izvora medu in kontrola njegove kvalitete. Ker sam iz lastnih izkušenj ne morem kaj prida novega prispevati k možnostim uporabe medu, se moram zato omejiti na to, kar nam nudi literatura. Med v pecivu in v bonbonih ima zelo dolgo tradicijo. V velikih količinah ga najdemo tudi v določenih vrstah mandljevih in orehovih slaščic, predvsem v Španiji ob božiču. Da bi se uporaba medu v pecivu nekoliko olajšala, se je na tržišču pojavil tako imenovani suhi med.

Der Imkerfreund

IMAJO ČEBELE RAZUM?

Članek profesorja M. Stejskala v čebelarški reviji *Bienenvater* 9/10, v kateri omenja, ali imajo čebele razum, je spodbudil številne čebelarje k razmišljanju. Čebela ni le produkcijsko sredstvo, saj delo s čebelami pomeni marsikomu veliko doživetje. Le tako lahko razumemo, zakaj je zanimanje za vse, kar je v zvezi z življenjem čebele, tako veliko.

Prav gotovo čebela nima razuma kot ga poznamo pri človeku, kjer gre za premišljena dejanja, ki pa se kažejo pri čebelah le navidezno.

Dr. K. Dreher, urednik strokovne revije »Die Biene«, med drugim pripoveduje:

»V času slabe paše, po pregledu nekatere družin (npr. izvlekli smo satovje) se je navkljub previdnosti polagoma razvilo roparstvo, da sem moral prekiniti delo. Naslednje dni sem sicer z delom nadaljeval, vendar so me takoj začele obletavati čebele, ki so bile v izvidnici, čim sem oblekel delovno haljo in si prižgal pipo.

Moja razlaga: čebele »roparice« so se naučile asociirati skupaj tri stvari: umetni izvor paše pri odpiranju družin, dnevni čas in vonj po dimu. Zato se je ropanje v naslednjih dneh razvijalo vedno hitreje. Nekak izhod sem našel v tem, da sem se posvečal družinam v presledkih in ob različnih časih dneva. Kljub temu je vonj po dimu, ki je prihajal od moje čebelarške obleke in od pipe, še kar naprej privabljal »oglednike«, namesto da bi jih odbijal. Ti so bili stalno na preži, predvsem v času slabe paše.«

Zanimiv je tudi prispevek kmeta Josefa Scheruebla iz Schoenberga. Vendar si v tem primeru nikakor ne moremo razlagati obnašanja čebel kot proces učenja. Iz obnašanja ene same čebele ne moremo povleči zaključka, ki bi veljal za celo čebeljo družino. Tov. Scheruebel piše:

»Se danes se spominjam dogodka, ki sem ga doživel pred več kot 20 leti. Ze od mladosti gojim vedno po 10 družin. Takrat jesenskemu pregledu še nisem pripisoval takega pomena in tako je vedno kakšna družina trpela pomanjkanje.

Bilo je zgodaj spomladi pri okopavanju zeljnatih trajnic, ko me je začela obletavati čebela, tako da sem postal pozoren. Ko sem pogledal v čebelnjak, sem odkril

družino, ki je že poginjala od lakote. S takojšnjim ukrepanjem sem jo lahko še rešil.

Ta čebela mi je torej prišla povedat, da je njena družina v stiski, si pravim in mislim, da to ne more biti edini primer.«

Tov. Stefan Wurzigel iz Pamhagna piše: »V Pamhagnu imam majhen košček zemlje z ribnikom in v njegovi bližini sem tudi letos razpostavil nekaj družin. Tam sem posadil namreč rastline najrazličnejših vrst, ki jih čebele radi obletavajo. Pogosto prihajajo celo celi roji čebel. Tako se je pripetilo, da se je naslednji dan njihovo število podvojilo. To seveda mojim čebelam ni ugajalo in takoj so se povlekle v prazne panje. Naselile so se celo v moj Opel—Caravan, ki sem ga pustil tam odprtega. To se je zgodilo lani. Ob ribniku sem se zadrževal kakih 6 ur, v avtu pa sem imel panj s satovjem. Ko sem se vrnil, se je en roj že veselo naselil vanj.

Letos julija pa sem doživel pravo preseñenje. Prazen panj, v katerem so bili trije prazni sati, sem postavil v bližino štirih čebeljih družin. Opazoval sem, kako so čebele živahno vletavale in izletavale. Ko sem malo bolje pogledal, sem ugotovil, da je nekaj čebel »stražarjev« na vratcih branilo panj in preletavale so tudi čebele s pelodom. Odprl sem panj in našel le približno 100 čebel. Ze sem hotel satovja odstraniti in panj obrniti, ko sem se začudil, le zakaj te tuje čebele branijo vrata. Tako sem se premislil, saj sem hotel panj še naprej opazovati.

Ko sem naslednjega dne lovil ribe, sem nenadoma nad seboj zaslišal brenčanje roja in takoj sem šel pogledat, kaj se dogaja v panju. Roj se je že vselil vanj. Prve čebele so prišle v panj, ne da bi jim »stražarji« to branili. Kajti tudi čebele poznajo to povelje: odkriti in zasesti bivališče še preden pridejo ostali.

Zdaj pa še vprašanje: imajo čebele razum, ali je v njihovih možganih skrit elektronski računalnik?«

Odgovor uredništva:

Vaša opažanja seveda še ne morejo dokazati, da imajo čebele razum. Vendar pa gre pri teh opažanjih za neke vrste daljnosežnega razuma, a ne pri čebelah, tem-

več moramo ta razum iskati v človeku, še nedoumljivem sodelovanju naravnih dogajanj. Vsekakor pa je takšno ravnanje čebel prerojeno, nagonsko.

Pojav, da so vas obletavali roji kjerkoli ste se pojavili, ima lahko svoj vzrok tudi v malomarnosti, kajti praznih panjev s satovjem nikoli ne puščamo odprtih brez kakršnegakoli vzroka. Čebele to seveda takoj izkoristijo, saj je njihova prva in najvažnejša naloga, da si poiščejo primerno bivališče.

Ples čebel je optični signal, ki ne služi samo medsebojnemu sporazumevanju pri iskanju hrane, temveč igra pomembno vlogo tudi pri iskanju bivališča.

Vedno kadar se roj spusti najprej poišče zbirališče v bližini stojišča in tam nalaga. Vsak čebelar ve, da roj takšna zbirališča

na drevesu ali grmu slej ko prej zapusti, če ga čebelar ne ujame.

Čim se roj na zbirališču zbere v grozd, že čebele »iskalke« vneto začnejo opravljati svojo nalogo. Njihov namen je en sam — poiskati primerno bivališče. Ko ga odkrijejo, začnejo takoj poplesavati. Na začetku uspeh poplesavanja ni le eno gnezdišče, temveč jih je več, ki si jih »iskalke« naznanjajo s plesom, dokler se vse ne zberejo na enem in istem mestu in ponovno začnejo poplesavati. S tem dajo roju znak, naj odleti. Tako roj zapusti nalagališče, odleti v smeri poplesavajočih čebel in se spusti na dogovorjeno mesto. In če je prazen panj pač slučajno najugodnejše mesto, se torej roj lepo naseli vanj.

Bienenvater, Nr. 12/1978

VSAK NAPREDEK IMA SVOJO CENO

Odklonilni ljudski nastop proti gradnji atomske električne centrale v Zwentendorfu je mobiliziral vse sile, da bi poiskali nove vire energije. Toda tudi v Avstriji ima motorizacija še vedno prednost in zaradi tega mora biti zanjo na razpolago dovoljna količina pogonskega goriva. Toda svetovno pomanjkanje surove nafte narekuje, da se bodo pipe na bencinskih črpalkah prej ali slej začele zapirati, že zaradi tega, ker bo industrija zaradi izpada nuklearne energije segla po tekoči nafti.

Zaradi tega pa je tako imenovanemu »revnemu alkoholu« cena visoko zrastle. Pod to oznako razumemo revolucionarno pridobljeno pogonsko sredstvo iz biomase, ki ga mešamo bencinu. Revni alkohol, primešan bencinu pa je dovolj, da se bodo kolesa avtomobilov še nadalje vrtela.

Avstrijska sladkorna industrija je zaslutila svojo veliko priložnost. Celotno strukturo sladkorne industrije lahko na veliko izkoristijo za pridobivanje tega cenenejšega goriva. Informacijski dokument sladkorne industrije obvešča ministrstvo industrije o možnosti pridobivanja pogonskega sredstva iz sladkorne pese.

Domača industrija sladkorja poudarja, da ima za pridobivanje cenenejšega alkohola že vpeljano in urejeno celotno infrastruk-

turo in tudi tržni red. Tudi surovina — sladkorna pesa — je zaradi izrednih bioloških lastnosti zelo prikladna in na razpolago. Na podlagi izračunov ugotavljajo, da bi bil hektarski donos nekako 4,04 tone alkohola.

Kot najmanjšo obdelovalno površino za pridobivanje alkohola iz sladkorne pese navaja dokument 20 tisoč hektarov. Na tem prostoru lahko pridelajo toliko sladkorne pese, da bi iz nje dobili okoli 100 milijonov litrov cenenejšega alkohola, kar bi odgovarjalo 80.000 tonam surove nafte

Produktivnost nasadnih površin je ugodna. Na podlagi 5-letnih povprečij v Avstriji pridelajo:

na ha zemlje	46,9 t sladkorne pese
povprečje sladkorja je	17,5 %
torej na ha	8,21 t saharoze
iz tega pa na ha	4,04 t alkohola

Agrarne rezervne kapacitete saditve sladkorne pese dopuščajo možnost pridobivanja take množine cenenejšega alkohola poleg potreb za sladkorno industrijo. V ta namen je bilo doslej porabljenih 60.000 hektarov zemlje v letu 1975/76. Površina za letne potrebe sladkorne industrije se suče med 45 in 50 tisoč ha. Pri ugodnih

cenah za sladkorno peso bi obdelovalno površino z lahkoto povečali na 70 tisoč hektarov. Tako bi ostalo za pridobivanje alkohola iz pese potrebnih 20 tisoč ha.

V normalnih letih porabi Avstrija nekako 2,25 milijona ton nafte in njenih derivatov; tako bi primešani ceni alkohol v količini 80.000 ton predstavljal le 3,35 % v mešanici, kar bi vsekakor de-

loma zmanjšalo porabo surove nafte.

Toda, kar je nekemu prav, to je pač drugemu narobe. Zaradi sajenja sladkorne pese se bo zmanjšala tudi površina cvetočih kultur in s tem se bo paša za naše čebele zopet občutno skrčila.

A. TROPPER, predsednik ZAČ v Bienenwarter 7/79

prevedel Julij Mayer

IZBOLJŠEVANJE ČEBELNE PAŠE

Pri izboljševanju čebelne paše ne smemo prezreti malin in robidnic. Maline in robidnice spadajo namreč med najboljše »dobavitelje« medičine in peloda. Malinino cvetje nudi dnevno 20 do 30 mg nektarja s 34 do 42 % sladkorjev. Pri robidnici je sicer količina medičine nekoliko manjša, zato pa se koncentracija sladkorja suče okrog 49 %. Pelod od obeh rastlin je svetlo do temno sivkast. Donos z obeh rastlin lahko zelo povečamo, če s cvetovi pravočasno opozorimo čebele na pašo. Med sam je milega okusa in v tekočem stanju rumenkaste barve, kristaliziran pa je skoraj popolnoma bel.

Poleg medu in peloda pa nam obe rastlini še nudita slastne in dišeče sadeže, ki igrajo v narodnem gospodarstvu kar upoštevanja vredno vlogo.

Malina (*Rubus idaeus*) in *robidnica* (*Robus fruticosus*) tvorita na vlažnih gozdnatih jasah in predelih včasih kar obsežne površine. Maline so pravzaprav polgrmiči, se pravi, da njeni pokončni poganjki v drugem letu zacvetijo in na jesen odmrejo. Cvetni nastavki se tvorijo že v prvem ravnem letu in za tvorbo cvetja je potreben določen zimski mraz.

Robidnice pa imajo pokončne, daleč usločene in ležeče poganjke, ki se zelo razraščajo in tvorijo tu in tam skoraj nepredirno živo celoto. Cvetišče je grozdasto razporejeno. Cvetni listi so navadno beli, pri nekaterih vrstah tudi rožnati.

Obe rastlini razmnožujemo najlažje z mladikami, ki v neposredni bližini rastlin poganjajo iz zemlje. Kopljemo jih

na pomlad in jih takoj vsajamo na določeno mesto. Vrsta od vrste naj bo pri malinah poldrugi do dva metra, v vrsti pa pol metra narazen. Pri robidnicah je vrstna razdalja 2 do 3 metre.

Po članku v Garten KTZ 4/79

Priredil Julij Mayer

POMEN MATICE IN NJENE STAROSTI ZA USPEŠNO PREZIMITEV ČEBELJE DRUŽINE

Čebele prezimujejo tako, da se zberejo v zimsko gručo okoli svoje matice. Čebelja družina, ki ji premine matica ni več zmožna oblikovati pravilne zimske gruče in s tem preudarno gospodariti z zalogami hrane in ustvarjati toploto. Uspešnost prezimitve čebelje družine je v nemajhni meri odvisna od starosti, porekla in bioloških zmožnosti matice.

Primerjave poskusne čebelarke postaje pri Sofiji v letih 1954/56 so pokazale, da:

— so čebelje družine z dvoletnimi maticami v primerjavi s čebeljimi družinami, ki so imele triletne matice, potrošile med zimo okoli 25 % manj medu zimske zaloge;

— zgodaj spomladi so imele za 10 % več zaloge;

— ob času glavne čebelje paše pa 15 odstotkov več zaloge in čebel in pridelale ob koncu sezone za 21 % več medu.

Čebelje družine z enoletnimi maticami so porabile pozimi za 29 % manj medu, zgodaj na pomlad pa so imele za 103 % več zaloge, pred nastopom glavne paše pa za 37 % več zaloge in za 18 odstotkov več čebel. Ob koncu pridelo-

valne sezone pa so pridelale za 42 % več medu.

Mlade (enoletne) matice prezimujejo uspešneje kot dvoletne ali večletne matice.

Ugotovitve pri visoki kmetijski šoli pri Kijevu so pokazale, da čebelje družine med prezimovanjem z enoletnimi maticami zgube svojo matico le do 0,2 odstotka primerih, čebelje družine z dvoletnimi maticami že do 2,9 % in družine s triletnimi maticami že celo do 10 % primerih.

Tako je dozorelo spoznanje v čebelarstvu, da je obvezno treba izločati iz čebeljih družin matice, ki so starejše nad dve leti in tudi sicer biološko manj zmožne. Novejša zapažanja sofijske poskusne čebelarke postaje so pokazala, da je s prehodom v čebelarjenju v nakladnem panjskem sistemu potrebno matice zamenjavati sproti vsako leto. Podobne ugotovitve sporoča iz prakse za prakso tudi znani čebelarški praktik Stanko Šaupperl iz Dogoš pri Mariboru. Vir: Pčelarska enciklopedija, Nolit, Beograd 1977, strani 352—3.

Stane Sajevec

OGLAS

ZČDS prosi vse naročnike »Slov. čebelarja«, ki imajo 1., 2. in 3. št. letošnjega »Slovenskega čebelarja«, in jih ne potrebujejo več, da jih odstopijo ZČD Slovenije.

Te izvide bo zveza poslala novim naročnikom — čebelarjem. Ker je zanimanje novih čebelarjev — naročnikov za te izvide zelo veliko, prosimo za razumevanje.

ZČDS

RDEČI DREN (*Cornus sanguineum*)

Rdeči dren je dobil ime po rdeči barvi, ker njegovi listi in veje na jesen in zimo pordečijo. Listi so ovalni in na spodnji strani neporaščeni. Celo mladi poganjki so že rdeči. Zaradi prožnosti se pogosto uporabljajo za pletenje. Bogato cvetoči pakobuli se oblikujejo na koncu mladih olistenih poganjkov. Sestavljeni so iz številnih posameznih cvetov, le-ti pa so iz priostrenih, majhnih belih posameznih lističev. Cvetovi zacvetijo spomladi v maju ali juniju, ko je listje že razvito. Prašnike in brazde že na daleč takoj opazimo in tako tudi čebele brez težav pridejo do nektarja.

V času cvetenja čebele dren močno obletavajo, kar dokazuje predvsem v suhem vremenu nabrana obnožina. Iz vsakega posameznega cveta se do jeseni razvije v velikosti graha modro-črn koščičasti plod, s katerim se pozimi hrani-

jo ptice pevke. Nekoč so iz njega pridobivali celo olje, ki je bilo le srednje kvalitete.

Les rdečega dreva je svetel in trden ter se zaradi tega uporablja za strugarška dela. Rdeči dren je razširjen v Srednji Evropi, medtem ko ga na severu in jugu Evrope ne najdemo. Odkrijemo ga tudi na suhih pobočjih listnatih gozdov in po poljskih hostah. Ker prenese senco, uspeva tudi v podrasti. Pri stalni zasenčitvi lahko zraste tudi do 3 m visok grm. Za njegovo rast je pomembna predvsem apnena zemlja.

Zaradi lepih jesenskih barv najdemo ta grm pogosto tudi na vrtovih in v parkih.

Imkerfrenud, maj 1979, str. 160

Maja Lavrič

NEKAJ O SONČNICAH

Madžarski čebelar Josef KOPPAN trdi v švicarski čebelarški reviji, da je sončnica pravzaprav doma na Madžarskem. Kmetje so jo od nekdanj sadili le ob robovih koruznih polj. To so bile rastline z enim samim cvetom, čigar cvetna košarica je dosegla 40–45 cm v premeru. V madžarskem jeziku jo imenujejo »krožnikova roža«, ker je cvet res podoben velikemu krožniku. Konec julija ali v začetku avgusta so se odpirali posamezni cvetovi od roba proti sredini ter je cvetenje trajalo do konca avgusta. Seme pa je dozorelo šele proti koncu oktobra in ročno so ga luščili iz cvetne košarice. Skoro vsaka vas je imela lasten mlin za pridobivanje sončničnega olja, ki pa ga niso porabljali za pripravljanje jedil. Pozneje so seme odkupovale oljarne in tovarne mila ter so vaški mlini ostali brez dela.

Po drugi svetovni vojni so se razmere naglo spreminjale. Biologi so izboljšali kakovost sončnic. Vzgojili so rastline, ki prej cveto in tudi obilneje obrodijo. Leta 1929. pa je bilo na Madžarskem posejanih s sončnicami le 22 tisoč ha, leta 1977. pa že 140 tisoč ha zemlje.

Novodobne rastline so izgubile smolvost cvetov, ki je v naravnih cvetovih čebele zelo ovirala pri nabiranju peloda in medičine. Sončnica je postala priljubljena oljna rastlina, ki daje prvovrstno jedilno olje. Zato jo množično sadijo tudi pri nas, posebno v Vojvodini. Zaradi izborne čebelne paše postajajo ta pasišča tudi za slovenske čebelarje zanimiva.

Iz čebelarških revij sestavil

Julij Mayer

ŠE O PRŠICI VAROA

Zaradi izredne nevarnosti, ki nam grozi, da se naše čebele okužijo s pršico varoo, se moramo z vso resnostjo posluževati vseh sredstev, s katerimi z lahkoto ugotovimo, ali so naše čebele že okužene s tem zajedalcem. Eno najenostavnejših sredstev za ugotovitev okuženosti je navadna lepenka, ki jo vložimo v panj pod zimsko gnezdo. Zgodaj na pomladi, še

preden čebele dobro izletavajo, je potrebno lepenke odstraniti in drobno temeljito pregledati z lupo najmanj desetkratne povečave. Ob času zaleganja pa izrezujemo majhne koščke trotje zalege, ker je trotja zalega osnova za razvoj zajedalca.

Po reviji Die Neue Bienenzucht 7/79 priredil

Julij Mayer

SUŠILNIK ZA CVETNI PRAH

Pred shranjevanjem je potrebno cvetni prah hitro osušiti, ga prebrati in shraniti v nepropustne posode, ki jih postavimo na suh prostor, da se ne bi ponovno navlažil, splesnel ali pa fermentiral.

Izdelal sem osmukalnice za svoje panje, ki jih ni veliko, vendar dovolj za našo družino. Sprva sem cvetni prah sušil v tankih plasteh na časopisnem papirju v suhem in zračnem prostoru. Postopek je primeren v suhem vremenu, ne pa v vlažnem. Te težave v vlažnem vremenu so me prisilile, da sem našel nekaj novega za sušenje cvetnega prahu.

Po številnih poskusih sem uspel izdelati z malenkostnimi stroški majhen sušilnik, ki še danes ustreza potrebam. Seveda to ni pripomoček za poklicne čebelarje, koristno pa bi utegnil služiti marsikateremu bralcu-čebelarju:

1. pripravo sestavlja odprt zabojček brez dna in pokrova,

2. ena stranica ima odprtino, ki se zapira z vratci,

3. skozi vratca lahko vstavimo 7 ali 8 mrež, na katerih se nabirajo tanke plasti cvetnega prahu,

4. pod zabojček ali nad njega dam 100-vatni kalorifer («Philips»).

Topli zračni tok gre skozi mreže in suši cvetni prah. Da ne bi uničili aktivne lastnosti cvetnega prahu, uravnavam temperaturo s termostatom.

S pripravo lahko naenkrat posušim 400 do 500 g cvetnega prahu. Ko je cvetni prah primerno osušen, izklopim kalorifer, nakar cvetni prah presejem, preberem in shranim v nepropustno posodo.

S to pripravo sem že sušil tudi gobe.

Material, ki ga potrebujemo za izdelavo sušilnika:

4 stranice 26 × 50 × 0,5 cm

8 metrov bukovih letvic 2,5 × 2,5 cm

1 kalorifer

Avtor: Georges Devienne
Revue française d'apiculture,
marec 1979

Prevod: Tilka Jamnik

OBVESTILO

Č. Z. S. je zelo prizadela smrt tov. Wallasa tako, da njegovo odsotnost čutimo še danes. Izvršni odbor ZČDS je odobril 2-kratni iznos njegovega mesečnega honorarja za pomoč pri izgubi dragega pokojnika.

Ker je bila seja I. O. šele v torek 14. VIII. smo to skromno oddolžitev izvedli z zamudo.

Z. Č. D. S.

NA KAJ NAS OPOZARJA ANALIZA TEKMOVANJA NA II. REPUBLIŠKEM TEKMOVANJU MLADIH ČEBELARJEV

MARTIN MENCEJ

Z začetkom šolskega leta zaživi tudi delo v krožkih, ki nekako sovпада z začetkom čebelarškega leta. Ker je drugo republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev vzbudilo precejšnje zanimanje tako med mladino kot pri odraslih, bo prav, da posredujemo kratko analizo tekmovanja, ki naj bo delna orientacija pri nadaljnjem delu v krožkih. S tem pa ne mislimo, da naj bi spremenili dosedanje delo in ga preusmerili, ker je prav tekmovanje pokazalo, da so naši mentorji na pravi poti, saj so tekmovalci v višji skupini od 35 vprašanj rešili nič manj kot 77 % vprašanj pozitivno in le 5 ekip je bilo, ki so pozitivno rešili od 55 % do 77 % vprašanj, nobena pa pod 55 %; v nižji skupini pa je od 25 vprašanj razen treh ekip pozitivno rešilo vprašanja nad 80 %.

Kratka analiza pa naj pokaže, katerim področjem naj posvetijo mentorji in krožkarji še posebno pozornost, da bodo v prihodnje rezultati še boljši.

Razumljivo je, da je pred samim tekmovanjem vladala med tekmovalci, kljub navidezni umirjenosti, določena vznemirjenost. To se dogaja pri vseh tekmovanjih, kar v neki meri vpliva na sam potek tekmovanja, ker želi biti pač vsak najboljši. Dejstvo pa, da je večina ekip oddala izpolnjene pole že v času 15—20 minut (samo dve ekipi sta porabili 20 do 26 minut), čeprav so imeli na razpolago uro in pol, dokazuje, da so prišli na tekmovanje z zavestjo, da obvladajo poznavanje čebelnega življenja in osnove čebelarjenja. Verjetno je ta naglica pri reševanju vprašanj vplivala na nezadostno zbranost pri nekaterih tekmovalcih.

Letošnji način tekmovanja se je razlikoval od prejšnjega. Bilo je izvedeno na podlagi testov, se pravi, da je morala tekmovalna ekipa najti in označiti med nepravilnimi odgovori pravega oziroma pravilne, če je teh bilo več. Tako je bilo treba npr. pri vprašanju, kdaj opravimo prvi spomladanski pregled čebel (v začetku marca, takrat ko je zunanja temperatura najmanj 14°, kadar ima čebelar čas)

označiti edino pravilni drugi odgovor. Na ta način se je odvijalo tekmovanje hitreje in učinkoviteje.

Značilno je, da je bilo v obeh skupinah največ kolebanja pri vprašanju naštevanih pridelkov, ki jih dobi čebelar od čebel, ker so med te šteli mleček poleg matičnega mlečka; vse drugo pa so našteali pravilno. Pri tem lahko posumimo, da niso imeli sestavljalci testov pri vseh vprašanjih najbolj posrečenih rok in da bo treba v prihodnje temeljiteje razmisliti o sestavi posameznih vprašanj in nakazanih odgovorov.

Razlika med višjo in nižjo skupino je bila v tem, da je imela nižja skupina na testni poli 25 vprašanj, višja pa naknadnih 10, tj. 35. Glede napačnih rešitev pa med skupinama ni bilo razlik. Če izvzamemo že omenjeno vprašanje, potem si v višji skupini sledijo napačno rešena vprašanja:

— kdaj navadno krmimo čebele (ali od spomladi do jeseni, če nimajo hrane in jim v jeseni damo še zimsko zalogo; ali pozimi ko čebele nimajo paše; ali pa v jeseni ko jim damo zimsko zalogo), je bilo 7 ekip v dvomih in je odgovore napačno reševalo;

— kaj nabira čebela na cvetju — med šestimi nakazanimi odgovori je bilo treba označiti dva pravilna — zgrešilo je 6 ekip;

— na vprašanje, ali je pozimi do konca januarja zalega v panju, je na tri naznačene odgovore 6 ekip napačno odgovorilo.

V vseh ostalih vprašanjih so z izjemo i do 3 primere pravilno odgovorili.

V nižji skupini si pa poleg že omenjenega naštevanih pridelkov sledijo napačno odgovorjena vprašanja:

— v katerem letnem času se družine najbolj razvijajo — 9 primerov napačnih;

— kako čebelar ve, kako se razvijajo njegove čebele — 6 napačnih rešitev;

— kaj nabira čebela na cvetju — zgrešilo 6 ekip.

Kot v višji skupini pa so tudi tu zgrešile — 3 primere.

Na letošnjem srečanju in tekmovanju so bile vprašljive ekipe srednjih šol (gimna-

zija v M. Soboti in srednja strokovna šola v Ljub. jani). Skoda le, da ni bilo tekmovalnih ekip s kmetijskih šol. Razumljivo je, da navzočih ekip ni bilo mogoče enačiti z mladino osnovnih šol. Zato jima je bilo dodano še 11 testov in to v glavnem s področja poznavanja čebelarke literature in čebelarke organizacije. Prav tu pa se jim je tudi zataknilo, ker so vsa druga vprašanja pozitivno rešili. Polovico dodanih vprašanj so napačno rešili. Res pa je, da tudi večina izkušenih in strokovno podkovanih čebelarjev ne bi znala odgovoriti npr. na vprašanje imena in priimka največjega trgovca s čebelami v letih 1846 do 1904 in podobno.

Z ozirom na dejstvo, da bomo morali v prihodnje računati z večjim številom tovrstnih tekmovalcev, bo treba tudi njim

primerno prilagoditi strukturo testnih pol. Prav tako bo treba v prihodnje postaviti ustrezna merila glede razporeditve ekip, ker ni vseeno katera ekipa je v kateri skupini.

Letos je bilo sproženo vprašanje občinskih, medobčinskih in območnih (regijskih) tekmovanj. V dveh primerih so jih tudi izvedli. Pri tem bomo koristili izkušnje obeh tekmovanj, pripravili pa za njih posebne testne pole.

Karkoli že, tekmovanje je pokazalo, kako prizadevno mladina izučuje čebelno življenje in čebelarjenje, kar je seveda zaslugi zavzetosti mentorjev glede podajanja snovi. Razveseljivi rezultati pa so nagrada za njihov trud. Ne dvomimo, da bo ta trud rodil novo generacijo slovenskih čebelarjev.

ČEBELARSKI KROŽEK LESIČNO

V šolskem letu 1974-75 smo na osnovni šoli Lesično ustanovili čebelarski krožek. Mentor krožka je Miha Zakošek. Krožek šteje vsako leto okrog dvajset članov. Ker še nismo imeli čebel, smo se prvo leto seznanjali predvsem z zgodovino čebelarstva, z življenjem, razvojem in vzgoji čebel, o prehrabeni vrednosti medu itd. Predaval nam je Franc Kramer, predsednik ČD Kozje. Prvi roj čebel je prinesel v šolo učenec Albin Plevnik. Panj smo si morali sposoditi. Kasneje sta z denarnim prispevkom krožku pomagala KK Hmežad in ČD Kozje. Ker nismo imeli dovolj denarja za nakup čebelnjakov, so se učenci — člani tehničnega krožka — odločili, da svojim sošolcem — čebelarjem naredijo čebelnjak. Ohišje so izdelali sami pod vodstvom mentorja, slamnato

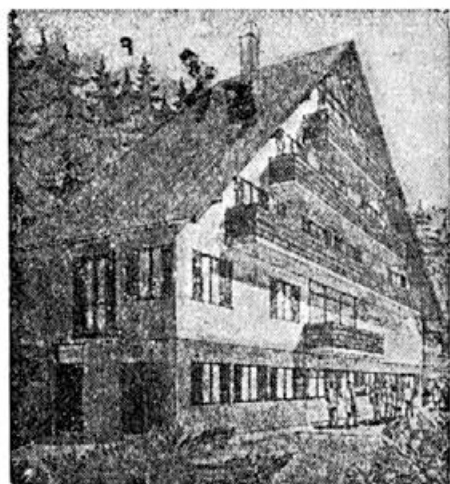
streho pa kmet Miha Marcen. V čebelnjaku je prostora za štiri panje. Dobili smo še nov panj in začetek za nadaljnje delo krožka je bil dan. Mladi čebelarji z navdušenjem spremljajo razvoj in delo čebel. Ob koncu leta dobi najbolj delaven član krožka roj čebel. Tako imamo že dva mlada samostojna čebelarja.

V letošnji zimi so naredili učenci kozo za sate in pripravili okvirje za sate. Krožku rad pomaga izkušen čebelar Alojz Belak iz Lesičnega. Člani krožka smo si ogledali tudi čebelarsko razstavo v Celju.

(Na priloženi sliki je čebelnjak, spredaj pa člani krožka.)

Romanca Čepin
literarno-novinarski
krožek
OŠ Lesično 7. razred

PRISPEVKI ZA ČIC

Čebelarška družina VOJNIK — obveznice za ceste in gotovina nakazana

Kasestnik Marija, Višnja vas Vojnik	200,00 dir
Bandel Bruno, ul. Dušana Kvedra — Celje	100,00 dir
Oplotnik Konrad, Zadobrova	100,00 dir
Suholežnik Franc, Pot na Konjsko	200,00 dir
Kranjc Franc, Zadobrova 13, Šk. vas	1.000,00 dir
Č. D. Lukovica pri Domžalah Gostič Rudolf, Lukovica 6	1.000,00 dir
Gostič Anton, mlajši, Lukovica 6	800,00 dir
Miketič Jože, Črnomelj, Tribuše 30 (obveznice)	200,00 dir

PRISPEVKI ČEBELARSKE DRUŽINE BESNICA ZA ČIC

Lotrič Jože	100,00 din	Česen Štefan	100,00 dir
Vidič Milan	100,00 din	Jenko Pavla	100,00 dir
Jelovčan Anton	50,00 din	Jerkič Avgust	100,00 dir
Potočnik Franc	100,00 din	Kristan Stane	100,00 dir
Šolar Janko	50,00 din	Pintar Janez	50,00 dir
Klemenčič Rudolf	150,00 din	Bajželj Jože	100,00 dir
Šolar Jože	60,00 din	Bradeško Pavle	350,00 dir
Zupanc Blaž	200,00 din	Sušnik Vencelj	50,00 dir
Bernik Alojz	200,00 din	Pogačnik Franc	50,00 dir
Pintar Franc	150,00 din	Berce Ivan	200,00 dir
Ahačič Alojz	50,00 din	Brenkuš Anton	200,00 dir
Kemperle Jože	100,00 din	S K U P A J	2.710,00 dir

PRODAM

Prodam prevozni čebelnjak za 20 LR ali 60 AŽ panjev, 40 naseljenih LR panjev, večje število novih praznih LR panjev, 40 osmukalnikov za cvetni prah ter drugi čebelarški pribor.

Mihalič Anton, Oktober. rev. 12, 69000 Murska Sobota, telefon 069 22 692

OBVESTILO

V junijski številki »Pčelarja« je bilo obvestilo o čebelarški razstavi v Beogradu, ki jo vsako leto organizira Zveza čebelarških organizacij SR Srbije. Razstava »Pčelarstvo 79« bo od 3. do 8. XII. v hali Beograjskega sejma, istočasno z razstavo hrane in domače obrti članov zadružne zveze SR Srbije.

Namen organizatorjev razstave je, da bi tudi čebelarški izdelki, ki bodo razstavljeni, nosili značilnosti čebelarstva na območju iz katerega izhajajo.

Organizator poziva vse zainteresirane čebelarje, iz SR Slovenije, da s svojimi čebelarskimi izdelki, priborom in opremo ter novitetami sodelujejo na tej razstavi.

Vse čebelarje, ki želijo sodelovati na tej razstavi prosimo, da čimprej, najpozneje pa do 10. IX. 1979, pošljejo svoje prijave na ZČD Slovenije.

Razstavniki razstavljalci ne plačajo. Razstavljenе predmete lahko prodajajo samo čebearji, ki sodelujejo na razstavi prek svojih republiških čebelarskih organizacij. Za prevoz in stroške prevoza svojih izdelkov na razstavo, poskrbijo sami čebelarji — razstavljalci.

ZČDS

OBVESTILO

Čebelarško društvo Trebnje prireja pod pokroviteljstvom »Medexa« v nedeljo 9. IX. 1979 ob 13. uri na Veseli gori pri Šentrupertu

PROSLAVO V POČASTITEV PETRA-PAVLA GLAVARJA

Program prireditve:

- ob 13. uri srečanje čebelarjev,
- ob 14. uri slavnostni govor in kulturni program,
- ob 14.30 ogled čebelarske razstave in kmečkega muzeja.

Po programu bo prosto zabava s plesom. Za čim večjo udeležbo se toplo priporočamo. Postreženi boste z medico, medom in ostalimi jestvinami in pijačami.

Vabljeni!

TONE OMAN

Omanovega Tončka ni več...

Popoldne 11. maja smo se odpravili Tone, Matvez in podpisani v Selo pri Zirovnici na obisk k čebelarju Noču, s katerim smo pokramljali o pomladanskem razvoju čebel in o paši, pa o prevažanju na akacijevu pašo.

Zadovoljni z izletom smo se dobre volje vračali domov. V Naklem smo se drug drugemu zahvalili za prijetno družbo in se poslovili. Nihče od nas treh pa ni mislil, da se s Tonetom poslavljamo zadnjič in to tik pred smrtjo. Čez pičle pol ure je umrl zadet od kapi. Globoko pretreseni žalostni novice kar nismo mogli verjeti.

Pokojni Oman se je rodil leta 1915 v delavski družini. Ker je bilo veliko otrok, je kot najstarejši moral služiti za pastirja. Z osemnajstimi leti se je zaposlil kot pomožni delavec v kranjskem Semperitu, sedanji SAVI. Ker je bil sposoben in vreden ter pri sodelavcih priljubljen, je napredoval in bil zadnja leta delovodja. Bil je tudi član prvega delavskega sveta.

Že v mladosti je, kolikor so mu dopuščale razmere, čebelaril v kranjskih. Ko pa si je postavil svoj dom, je kupil čebelnjak s 15 AŽ panji. Pred njegovim čebelnjakom smo se stalno shajali. Tone je bil dolga leta gospodar družine in se redno udeleževal odborovih sej. Kako rad je imel svoje čebele je kazal tudi s tem, da je ves prosti čas prebil pred svojimi panji, ki so poslikani kakor nekdanji kranjski. Njegove čebele ne bodo osamele, zanje skrbi sin. Tako bo najlepše počaščen njegov spomin.

Nakelska družina je s Tonetom izgubila sicer skromnega in tihega, a plemenitega človeka.

Naj mu bodo te skromne vrstice zahvala za njegovo delo in prijateljstvo.

Za nakelsko čeb. družino:
Triller Rudi

FILIP VITEŽNIK

Dne 30. julija 1979 je v 80. letu starosti umrl Filip Vitežnik, čebelar iz Podnanosa. Čebelaril je polnih 60 let, prav toliko let je sodeloval v čebelarski organizaciji in bil naročen na Slovenskega čebelarja. Verjetno je bil eden najstarejših naročnikov Slovenskega čebelarja.

Že leta 1919 je bil izvoljen v odbor Slovenske čebelarske zadruga v Gorici. Ko so fašisti leta 1927 tudi to zadrugo razpustili, so se slovenski čebelarji na Primorskem kljub prepovedi zbirali skupaj in si eden drugemu pomagali kakor so vedeli in znali. Vitežnik je bil eden izmed redkih čebelarjev na Primorskem, ki so v tistih časih prejeli Slovenskega čebelarja, čeprav je neredno prihajal čez državno mejo.

Med zadnjo vojno je sodeloval z NOB, po osvoboditvi leta 1945 pa je bil med ustanovitelji nove čebelarske organizacije na Primorskem. Bil je dolga leta odbornik Čebelarskega društva Ajdovščina in predsednik Čebelarske družine Podnanos. Za dolgoletno delo v korist primorskega čebelarstva je bil odlikovan z Redom Antona Janše II. stopnje.

Na pokopališču v Podnanosu so se od njega poslovili, med veliko množico ljudi, tudi številni čebelarji. Pri odprtem grobu mu je spregovoril predsednik Čebelarskega društva Ajdovščina, Franc Cerovšek. V imenu društva pa so mu čebelarji položili venec na grob.

Čebelarsko društvo Ajdovščina

REPUBLIŠKA VETERINARSKA UPRAVA SPOROČA O STANJU ČEBELJIH KUŽNIH BOLEZNI ZA ČAS OD 15. JULIJA DO 21. JULIJA 1979

PRŠIČAVOST: V občini Domžale v 1 čebelnjaku, Grosuplje 3, Kamnik 4, Koper 1, Litija 2, Ljubljana Šiška 4, Maribor 2, Nova Gorica 5, Sežana 2, Trebnje 1 Zalec v 1 čebelnjaku. Skupno 26.

KUGA ČEBELJE ZALEGE: V občini Celje v 2 čebelnjakih, Grosuplje v 3, Koper v 1, Maribor v 1, Murska Sobota v 4, Šentjur v 1 čebelnjaku. Skupno 12.

NOSEMAVOST: Ilirska Bistrica v 1 čebelnjaku.

PRODAM

20 AŽ praznih panjev na 10 satov.

Nagode Leopold, Novi Svet 26, Hotedrščica

Prodam montažni čebelnjak.

Cagleveč, Rašička 3, Ljubljana

Prodam 10 naseljenih AŽ panjev na 9 satov.

Stegnar Peregrin, Turnše 2, 61233 Dob pri Domžalah

Prodam IMV kombi furgon 1600 B super, letnik 72, nosilnost 1500 kg.

Dremelj Ivan, Dražgoška 10, Šmartno pri Litiji 61275, tel. 881-228.

NOVO!

Posebno vzpodbujevalno sredstvo pri krmljenju čebel

FORSSAPIN

priročno in poceni sredstvo za prehrano čebel ko primanjkuje paše.

FORSSAPIN

daje čebelam potrebno moč in poveča njihovo delovno sposobnost.

FORSSAPIN

poveča odpornost čebel proti raznim čebelnim boleznim

FORSSAPIN

proizvajamo z najmodernejšo tehnologijo na osnovi poizkusov mnogih znanstvenih delavcev s področja čebelarstva.

Dokazano je, da se z uporabo FORSSAPINA poveča čebelja družina za 30 %. Prav tako se poveča donos vseh čebeljih proizvodov.

Izdeluje: PČELARSKI KOMBINAT BEOGRAD

Svetonikolski trg 4

tel.: 625-786, 626-141

